

Gepersonaliseerd onderwijs Innova

Kaneesha Visscher & Irem Dogan
Saxion, Enschede

Gepersonaliseerd onderwijs Innova

Kaneesha Visscher 2426806
Irem Dogan 329279
Klas: EMM4VR
Docent: Helma Hendriks
Toetscode: T.AMM.37555
Sociaal Pedagogische Hulpverlening
Saxion, Enschede
Enschede, juli 2017

Inhoud

Samenvatting.....	1
Hoofdstuk 1: Inleiding.....	3
1.1 Maatschappelijke verantwoording	3
Hoofdstuk 2 Doel- en vraagstelling.....	5
Onderzoeksdoelstelling	5
Hoofdstuk 3: Methode van onderzoek	6
3.1 Onderzoeksmethode en onderzoek type	6
Verschillende fasen in het onderzoek	6
3.2 Populatie en steekproef.....	7
3.3 Het onderzoeksinstrument/data verzamelen	8
3.4 Validiteit en betrouwbaarheid	8
3.5 Ethische overwegingen	9
Hoofdstuk 4 Theoretisch kader.....	11
4.1 Wat zijn lange termijn doelen volgens jongeren?	11
4.2 Door welke externe factoren worden jongeren beïnvloed?.....	12
4.3 Wat is eigentijds onderwijs 'Innova'?.....	12
Hoofdstuk 5 Resultaten	15
Hoofdstuk 6 Conclusie en aanbevelingen	17
Hoofdstuk 7 Sterktes en zwaktes van het onderzoek	19
Hoofdstuk 8 Discussie	21
Literatuurlijst.....	24
Bijlage 1 Modelovereenkomst onderzoeksopdracht	26 25
Bijlage 2 Evaluatieformulier opdrachtgever	28 27
Bijlage 3 Interviewguide	31 30
Bijlage 4 Labels	33 32
Bijlage 5 Beoordelingsformulier.....	39

Voorwoord

Voor u ligt het bachelor rapport dat is uitgevoerd in opdracht van het Stedelijk Lyceum Innova te Enschede. Het Stedelijk Lyceum is een openbare scholengemeenschap in Enschede voor praktijkonderwijs, vmbo, havo, atheneum en gymnasium. Waar les wordt gegeven aan de hand van het Kunskapsskolan principe.

In het kader van het bachelor rapport en het afstuderen is er een onderzoek uitgevoerd over de lange termijn doelen die leerlingen stellen na aanleiding van deze manier van onderwijs en hoe deze doelen worden beïnvloed.

Er is onderzocht hoe de leerlingen lange termijn doelen stellen, waarom zij die stellen en of externe factoren van invloed zijn op dergelijke doelen. Wij hopen dat onder andere door dit onderzoek, het Stedelijk Lyceum verder kan met hun ontwikkeling en het pionieren van 'gepersonaliseerd onderwijs'.

Als eerste willen wij onze opdrachtgever Wilma ter Riet van het Stedelijk Lyceum te Enschede bedanken voor de tijd en moeite tijdens het onderzoek. Daarnaast bedanken wij graag nog Helma Hendriks, die ons gedurende het hele traject heeft begeleid en ons continu feedback heeft gegeven. De leerlingen die de interviews met ons wilden doen, kunnen we uiteraard niet vergeten in ons dankwoord!

Wij wensen u veel leesplezier.

Samenvatting

Nederland is één van de hoogst ontwikkelde en welvarendste samenlevingen van de wereld. Om in de toekomst ook op het hoge niveau te blijven, zullen er veranderingen moeten komen. De veranderende maatschappij vraagt daardoor ook een andere invulling van het onderwijs dan we gewend zijn. Niet alleen in het onderwijs, maar ook in het werkveld verandert veel. Routinematige taken in een fabriek verdwijnen en het productieproces wordt complexer. Men moet zijn eigen kennis op peil houden en zichzelf blijven ontwikkelen. Dit is ook een motief van scholen die werken op basis van gepersonaliseerd onderwijs. Hierbij wordt veel waarde gehecht aan de eigen motieven en kwaliteiten van leerlingen.

Het onderwijssysteem op Het Stedelijk Lyceum Innova is in navolging van Zweden gericht op competentiegericht leren, waarbij een grote mate van zelfstandigheid en regie is vereist. Zelfstandig werken vraagt regie nemen en geïntegreerde controle van de jongeren. Hierbij is het stellen van korte en lange termijn doelen een belangrijk onderdeel van het schoolleven van deze leerlingen. De leerlingen worden gestimuleerd om hun kwaliteiten te ontwikkelen. Gepersonaliseerd onderwijs vraagt hierin om goed te kijken en te luisteren naar de leerling. Net zoals de overige vijftien scholen in Nederland is Het Stedelijk Lyceum Innova een beginnende school waar gekeken wordt naar kansen om zo goed mogelijk onderwijs aan te kunnen bieden.

Het onderzoek heeft tot doel inzicht over lange termijn doelen bij leerlingen uit het tweede leerjaar van Innova om een toekomstbeeld te vormen

Voor dit onderzoek wordt een empirisch kwalitatief onderzoek opgezet en uitgevoerd. Een empirisch onderzoek begint altijd met een onderzoeksvraag. De onderzoeksvraag van dit onderzoek is: Welke factoren spelen mee in het stellen van een lange termijn doel en wat beïnvloedt het behalen van dat doel volgens de jongeren?

In dit onderzoek is naslagwerk gedaan in vakliteratuur. Om de situatie bij leerlingen uit de tweede klas in beeld te brengen is er een explorerend onderzoek gedaan. Dit, omdat de sfeer ervaren zou worden en de onderzoekers kennis konden maken met de doelgroep. Verder is er gewerkt vanuit een beschrijvend onderzoek. De interviews illustreren hoe leerlingen uit de tweede klas denken over lange termijn doelen. Door de ecologische validiteit van kwalitatief onderzoek is geprobeerd dichter bij de werkelijkheid te blijven. In dit onderzoek is er voornamelijk gewerkt met focusgroepen. Dit onderzoek is beschrijvend van aard en er wordt meer gekeken naar wat respondenten vinden van een bepaalde situatie. De informatie die verkregen wordt van de focusgroepen zal worden gebruikt om de bestaande middelen beter aan te laten sluiten bij de ideeën van de respondenten.

Voordat we begonnen aan dit onderzoek hadden we niet verwacht dat de leerlingen zulke uiteenlopende, maar ook doordachte antwoorden zouden geven. Dit mede door eigen ervaringen in het verleden. Hierdoor komt wel duidelijk naar voren dat het onderwijs dat geboden wordt op Het Stedelijk Lyceum dergelijke handvaten biedt voor het werken met leerdoelen, maar ook voor het nadenken over de toekomst. Uit de resultaten bleek dat de leerlingen wel duidelijk nagedacht over wat een lange termijn doel is en waar deze voor dient. Uit interviews kwam naar voren dat bijna iedere deelnemer wel een persoonlijk- of een opleidingsleerdoel heeft. Hierbij kwam een baan hebben veel aan bod. De vraag welke factoren de lange termijn doelen beïnvloeden, werd beantwoord met familieleden. De leerlingen kijken voornamelijk naar soorten banen van familieleden. Verder kwam naar voren dat de leerlingen in veel gevallen wel beïnvloedt worden door de vriendengroep.

Geconcludeerd kan worden dat leerlingen hebben nagedacht over hun lange termijn doel. Zij geven aan dat ze al hebben nagedacht over het toekomstige beroep dat ze willen uitoefenen. Onder een lange termijn doel verstaan de jongeren een baan. Het is opvallend dat jongeren verschillen in gedachten over de duur van een lange termijn. Zo vinden een aantal respondenten dat een lange termijn doel een duur kan hebben van maximaal tien weken. Een aantal respondenten gaf een tijdsbestek van tien tot vijftien jaar aan. Hieruit blijkt dat jongeren niet voldoende geïnformeerd zijn over de duur van een lange termijn.

Een aantal respondenten hebben hun vader of moeder genoemd als beïnvloedende factor. Verder kwam naar voren dat de respondenten in veel gevallen beïnvloed worden door de vriendengroep. Het is opvallend dat de leerlingen wel worden beïnvloed door het slechte nieuws, maar niet zodanig dat ze hun lange termijn doel aanpassen. Dit betekent niet dat de media geen invloed zouden hebben. Die invloed is alleen nooit direct aanwijsbaar maar veel subtieler aanwezig. Voor sommige respondenten ligt er een obstakel om het doel te bereiken. Het obstakel is niet zodanig groot dat de respondent zijn lange termijn doel verandert. Wat zeer opvallend is, is dat de factor beloning geen rol speelt bij de respondenten. Bijna alle respondenten gaven aan dat ze geen beloning nodig hadden om het doel te bereiken.

Hoofdstuk 1: Inleiding

‘Als het in de maatschappij regent, giet het in de school’, schreef socioloog Schuyt (2014). Hiermee geeft de socioloog weer dat onderwijs een van de belangrijkste fundamenteën is voor het functioneren van een samenleving.

Het onderwijssysteem op Het Stedelijk Lyceum Innova is in navolging van Zweden gericht op competentiegericht leren, waarbij een grote mate van zelfstandigheid en regie is vereist. Zelfstandig werken vraagt regie nemen en totale controle van de jongeren. Hierbij is het stellen van korte en lange termijn doelen een belangrijk onderdeel van het schoolleven van deze leerlingen. De leerlingen worden gestimuleerd om hun kwaliteiten te ontwikkelen. Gepersonaliseerd onderwijs vraagt hierin om goed te kijken en te luisteren naar de leerling. Net zoals de overige 15 scholen in Nederland is Het Stedelijk Lyceum Innova een beginnende school waar gekeken wordt naar kansen om zo goed mogelijk onderwijs aan te kunnen bieden (Het Stedelijk Lyceum, z.j.).

De leerlingen zijn tussen 12 en 14 jaar oud en zitten in de adolescentiefase. Volgens Tieleman (2015) periode van elf tot tweeëntwintig jaar oftewel de adolescentiefase ontstaat er een uitgegroeide persoonlijkheid. Er worden keuzes gemaakt die van belang zijn voor de identiteitsvorming. Een aantal voorbeelden van deze keuzes zijn: de opleiding, beroep, religie, politieke en morele waarden. De volwassenen in de omgeving, zoals ouders en leraren worden degelijk voorbeelden overgenomen en geïntegreerd in de eigen persoonlijkheid.

Pubers en adolescenten zitten in de fase die ‘psychosociaal moratorium’ genoemd wordt (Tieleman, 2011). Een moratorium is een periode van uitstel die gegeven wordt aan iemand die nog niet klaar is om aan bepaalde verplichtingen te voldoen. In de adolescentiefase hebben de jongeren een dergelijk moratorium nodig, omdat zij in deze fase vaak niet goed weten wie ze zijn, wat ze van bepaalde waarden en normen vinden en welk beroep ze later zouden willen uitoefenen.

Stedelijk Lyceum Innova geeft aandacht aan het toekomstbeeld van de leerlingen. Ze worden vrij gelaten om doelen op te stellen en daar naartoe te werken. Hierdoor ontdekken de leerlingen nieuwe perspectieven in het leven.

1.1 Maatschappelijke verantwoording

Gepersonaliseerd onderwijs is in opkomst en is met zijn eigen aanpak ook aan het pionieren, zoals ook te lezen is in het artikel van Eggink (2016). Hierin wordt duidelijk beschreven dat gepersonaliseerd leren nog in zijn ‘kinderschoenen’ staat. Scholen die gepersonaliseerd onderwijs bieden, geven breder onderwijs en willen de weg naar het eindexamen zoveel mogelijk vermijden. In deze kader is het uiterst van belang dat er een goede samenwerking is tussen betrokkenen bij de inhoud van deze onderwijsvorm, zoals leraren, ouders, beleidsmakers, schoolleiders, politiek etc. Het uitgangspunt van gepersonaliseerd onderwijs is om leerlingen zo goed mogelijk te leiden naar een diploma dat past bij hun interesses, capaciteiten en perspectief. ‘Eric Razenberg, bestuurslid van de GEU (brancheorganisatie voor aanbieders van leermiddelen, toetsen en educatieve dienstverlening), hoopt dat meer scholen in gesprek gaan met leveranciers en uitgevers.

“Om dit verandervraagstuk op te kunnen lossen zullen we moeten samenwerken. Daarom roep ik scholen op om, zoals Ewald van Vliet, vragen en specifieke wensen met uitgevers en leveranciers te bespreken.” (Eggink, mei 2016)

Veel scholen zijn op zoek naar de juiste balans tussen het aanleren van vaardigheden, het aanbieden van kennis en het stimuleren van leerlingen. Het Stedelijk Lyceum Innova denkt dit te kunnen bereiken met gepersonaliseerd onderwijs. Deze vorm van onderwijs is belangrijk omdat de scholen

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Gewijzigde veldcode

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

hiermee een groot aantal leerlingen kunnen voorzien van individuele trajecten. Gepersonaliseerde scholen sluiten meer aan bij de wensen en behoeften van de leerling. Hierbij wordt ook tijd besteed aan doelen op korte en lange termijn. De lessen op Het Stedelijk Lyceum sluiten vaak aan op de doelen die leerlingen hebben opgesteld. Er wordt regelmatig gecommuniceerd over de doelen (Het Stedelijk Lyceum, z.j.)

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Het onderwijs van de reguliere scholen past niet bij de samenleving waarin we leven. Het onderwijs heeft nog steeds een organisatievorm die vergelijkbaar is met een industrieel proces. Het individu zou centraal moeten staan en dit is vrij weinig terug te zien in het onderwijs. Het onderwijs is te veel gestandaardiseerd, waarbij er (te) weinig gekeken wordt naar het individu. Het Kunskapsskolan onderwijs wordt nog maar op 15 scholen in Nederland gehanteerd. De manier van lesgeven volgens het Kunskapsskolan principe is niet alleen binnen Zweden en Nederland iets dat helemaal nieuw op de kaart is. Ook in India is deze manier van onderwijs een nieuw fenomeen. Binnen India worden deze scholen zelfs opgenomen binnen de top 10 scholen van dat land. In zeer korte tijd hebben deze scholen een goede naam gecreëerd waarvan het onderwijs gegarandeerd kwalitatief goed is (Kunskapsskolan India, 2017). Binnen de regio Enschede is deze manier van leren nog niet heel erg bekend. Vandaar dat de urgentie hoog is, vanuit het Stedelijk Lyceum om te toetsen of de manier waarop zij lesgeven van waarde is voor de leerlingen van het Stedelijk Lyceum. De ontwikkeling van de leerling wordt als vertrekpunt genomen. De leerling heeft de eigen regie op zijn ontwikkeling en werkt ook aan wettelijk vastgestelde kerndoelen. Wij denken dat het uiterst belangrijk is om goed funderend onderwijs te bieden. Volgens ons moet goed onderwijs meegaan met zijn tijd en inspelen op de wereld die verandert.

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Aan de hand van dit onderzoek is het de bedoeling om er achter te komen hoe eigentijds onderwijs bijdraagt aan het stellen van lange termijn doelen bij leerlingen van Het Stedelijk Lyceum Innova, in Nederland. Welke factoren zouden hierbij van invloed kunnen zijn? Op basis van informatie tijdens het gesprek met de teamleider mevrouw W. ter Riet is verkregen, wordt er bij de leerlingen geïnventariseerd of ze lange termijn doelen hebben en hoe ze hieraan werken. Omdat termijn doelen een belangrijk aandachtsgebied is voor Het Stedelijk Lyceum Innova, is de onderzoekers gevraagd om hier onderzoek naar te doen. De onderzoekers hebben gebruik gemaakt van de uitnodiging van de opdrachtgever en zijn aan de slag gegaan met het onderzoek naar lange termijn doelen.

Hoofdstuk 2 Doel- en vraagstelling

Onderzoeksdoelstelling: Het onderzoek heeft tot doel inzicht in lange termijn doelen bij leerlingen uit het tweede leerjaar van Innova om een toekomstbeeld te vormen.

Bij een lange termijn doel wordt er een doel bedoeld dat verder weg is dan zes maanden vanaf het heden. Omdat er een ander onderzoeksgroep gaat onderzoeken wat de korte termijn doelen bij de tweede jaar leerlingen betekent in combinatie met het onderwijs dat zij volgens bij Innova, is het voor beide onderzoeken belangrijk om deze doelen goed af te bakenen. In principe zijn de onderzoeken erg verschillend van elkaar. Waar wij op zoek zijn naar externe factoren, houdt de andere groep zich bezig met intrinsieke motivatie en korte termijn doelen.

Dit onderzoek is gedaan naar aanleiding van een aantal vragen van de opdrachtgever. Zij gaf aan te willen weten op welke manier de leerlingen in het tweede jaar beïnvloed worden door externe factoren. Op basis van wat uit het onderzoek zal blijken, wordt gekeken hoe de school kan inspelen op de behoeften van leerlingen.

Waarbij de volgende **onderzoeksvraag/hoofdvraag** is vast gesteld:

Welke factoren spelen mee in het stellen van een lange termijn doel en wat beïnvloedt het behalen van dat doel volgens de jongeren?

De volgende **deelvragen** zijn hierbij opgesteld:

Theoretische deelvragen

- Wat zijn lange termijn doelen volgens jongeren?
- Door welke externe factoren worden jongeren beïnvloedt?
- Wat is eigentijds onderwijs Innova?

Praktische deelvragen

- Hoe denken leerlingen over lange termijn doelen?
- Welke doelen hebben de jongeren?
- Welke factoren beïnvloeden de lange termijn doelen?

Interviewvragen

Een onderdeel van de voorbereiding op een interview is dat het doel van het interview duidelijk moet zijn. Door vooraf aan de interviews veel research te doen over de doelgroep en informatie te verzamelen over gepersonaliseerd onderwijs konden de onderzoekers betere vragen stellen aan de leerlingen. De interviewvragen voor de leerlingen zijn opgesteld met behulp van een interviewguide. Er is rekening gehouden met de leeftijd van de doelgroep door de vragen op een iets andere manier te stellen. De vragen zijn zo eenvoudig mogelijk gehouden, zodat de leerlingen de vragen goed konden begrijpen en beantwoorden. Er zijn bijvoorbeeld geen bijzinnen gebruikt en er is gelet op de woordkeus en de eenduidigheid van de vragen. Het rubriceren van de vragen gaf de geïnterviewde tijdens het interview een goed inzicht over welk onderwerp de vragen gingen.

Verder zijn de interviewvragen geformuleerd doordat voor het onderzoek hoofdvragen zijn opgesteld. Vooraf aan de interviews hadden de onderzoekers een bepaald doel in gedachten. Met behulp van de interviewvragen kon het uitwisselingsgedrag plaatsvinden. Volgens Hirsch en Miller (1977) zijn de interviews een face-to-face interactie waarin ieder individu zijn eigen rol inneemt. Beide rollen hebben verwachtingen met betrekking tot hoe ze benadert worden door de ander.

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Hoofdstuk 3: Methode van onderzoek

3.1 Onderzoeksmethode en onderzoek type

Voor dit onderzoek wordt een empirisch kwalitatief onderzoek opgezet en uitgevoerd. *'Je stelt door waarneming vast wat zich in de werkelijkheid afspeelt (empirie). Een empirisch onderzoek begint altijd met een onderzoeksvraag. Je wilt iets weten en dat ga je onderzoeken. Het onderzoek eindigt als je het antwoord gevonden hebt en dit in de vorm van een verslag hebt gerapporteerd. Daarin moet je ook verantwoorden hoe je aan dit antwoord gekomen bent. Op grond daarvan kunnen anderen namelijk nagaan of het om een deugdelijk onderzoek gaat.'* (Baarda et al., 2009)

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Het kwalitatief perspectief

Met dit onderzoek wordt er kennis verkregen over de inzichten op de lange termijndoelen van leerlingen van Innova.

Dataverzamelmethode

De aandacht is met name gericht op de hoeveelheid leerlingen die nog geen inzicht hebben op de lange termijndoelen. Hierbij wordt zoveel mogelijk geprobeerd om de subjectieve inbreng te vermijden. In dit onderzoek zullen voornamelijk diepte-interviews gehouden worden met de leerlingen uit klas twee. Hier is voor gekozen omdat het hierbij mogelijk is om door te vragen naar achterliggende beleevingswerelden en ervaringen van de leerlingen. In het geval van dit onderzoek is dat zeer belangrijk omdat het doel is om inzicht te krijgen in de gestelde lange termijn doelen van leerlingen en wat het is, dat dit beïnvloedt. Met een simpele ja/nee – vragenlijst is dat niet haalbaar. (Lucassen, & In Hartman, 2007, p.43)

Er is sprake van een beschrijvend onderzoek. De interviews zullen illustreren hoe leerlingen uit de tweede klas denken over lange termijndoelen. Met een kwalitatief onderzoek wordt ernaar gestreefd om met voorbeelden uit de praktijk het karakter van een bepaalde situatie te beschrijven. Door de ecologische validiteit van kwalitatief onderzoek wordt er geprobeerd om dicht bij de werkelijkheid te blijven dan bijvoorbeeld een tabel met cijfers. In dit onderzoek wordt er voornamelijk aan de slag gegaan met focusgroepen. Dit onderzoek is beschrijvend van aard en er wordt meer gekeken naar wat respondenten vinden van een bepaalde situatie. Door met de respondenten te praten kom je erachter hoe ze denken. De informatie die verkregen wordt van de focusgroepen zullen worden gebruikt om de bestaande middelen beter aan te laten sluiten bij de ideeën van de respondenten (Baarda, De Goede & Teunissen, 2009).

Om de situatie op bij leerlingen uit de tweede klas in beeld te brengen zal er eerst een explorerend onderzoek plaats vinden. In de week van 13 februari 2017 vinden de realgames plaats. De onderzoekers zullen deelnemen aan de realgames om mee te kunnen praten over gestelde doelen door de leerlingen. Hiermee willen zij de sfeer tijdens de realgames ervaren en mogelijk brengt dit hen op ideeën voor het vervolg van het onderzoek.

Verschillende fasen in het onderzoek

Tijdens een kwalitatief onderzoek worden er verschillende fasen doorlopen. In eerste instantie zal er georiënteerd worden op de doelgroep en de lange termijndoelen. Hieruit zal een (voorlopige) onderzoeksvraag komen. Hierbij wordt gekeken naar een bijpassend onderzoeksmethode en dataverzamelmethode. Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden wordt er gebruik gemaakt van bestaande gegevens, interviews die afgenomen worden en observaties van kinderen. Tot slot zal er een data-analyse gemaakt worden en hieruit zal een rapportage opgesteld worden (Baarda, De Goede & Teunissen, 2009).

Met mw. Ter Riet van het Stedelijk Lyceum is besloten om een toegepast onderzoek te doen op Het Stedelijk Lyceum Innova. Er is een analyse gemaakt van het praktijkprobleem en samen met de opdrachtgever, in dit geval mw. Ter Riet van Het Stedelijk Lyceum, vastgesteld waar welk deel van het probleem onderzocht wordt en elke informatie daarvoor verzameld dient te worden. Uit het gesprek met de school (mw. Ter Riet) is gebleken dat de leerlingen veel bezig zijn met doelen opstellen. Voornamelijk lange termijndoelen zijn de aanleiding geweest voor het onderzoek.

3.2 Populatie en steekproef

De populatie bestaat uit 2^e jaar studenten van Het stedelijk Lyceum Innova in Enschede. Doordat deze groep te groot is om iedere leerling persoonlijk te interviewen, wordt er gebruikt gemaakt van een aselechte steekproef. *'De definitie van een aselechte steekproef is dat elke zo gekozen steekproef van dezelfde grootte een even grote kans heeft om uit de totale populatie geselecteerd te worden. Het woord aselechte geeft ook letterlijk aan dat je geen specifieke selectie toepast, maar gewoon willekeurig kiest.'* (Rumsey, Rasker, & Leistra, 2015, p. 54)

Het onderzoek zal plaats vinden binnen een peergroep van +/- 15 jongeren. Het interview wordt afgenomen bij leerlingen uit het tweede leerjaar van het voortgezet onderwijs en daarom zullen de onderzoekers zich zo veel mogelijk moeten aanpassen aan het taalgebruik van de leerlingen. De literatuur beschrijft dat het gaat om een onderwijsgroep waarmee problemen/zaken worden geanalyseerd analyseren. Dit kan in de vorm zijn van een probleem tekst of recente problematische gebeurtenissen bijvoorbeeld. Dit kan leiden tot het begrijpen van de gebeurtenissen/problemen of juist het prikkelen tot analyseren en het bespreken van een gebeurtenis bijvoorbeeld. Doordat ze hier over nadenken kan dit ook stimuleren tot het nadenken over de normen en waarden die zij zelf hanteren (Moust, Grave, & W, 2000).

Door middel van het bezoeken van de 2^e jaar klassen, zullen leerlingen per klas gekozen worden. Er is gekozen voor 5 leerlingen per klas. Op die manier heb je niet een oneerlijke verdeling per klas. Hierbij wordt rekening gehouden met de wensen van de leerlingen. Er is al kennis gemaakt met de doelgroep om niet als onbekenden de interviews af te nemen. Op die manier kunnen de leerlingen al een beetje wennen aan de gezichten van de onderzoekers. Doordat er al kennis is gemaakt heeft er ook al een selectie aan leerlingen plaatsgevonden. Dit is gegaan door middel van leerlingen die benaderd zijn door de onderzoekers. De onderzoekers hebben zoveel mogelijk geprobeerd om verschillende leerlingen te benaderen, hierbij wel meegenomen dat het geen verplichting is voor de leerlingen en dat de leerlingen ook 'nee' konden zeggen aan deelname.

3.3 Het onderzoeksinstrument/data verzamelen

Dit onderzoek zal bestaan uit semigestructureerde interviews focusgroepen. Dat houdt in dat er grotere interviews gehouden worden waarbij leerlingen gevraagd wordt naar hun ideeën en meningen. Deze focusgroepen zullen plaatsvinden in groepen van +/- 6 leerlingen zodat er uit de dialoog met elkander ook een standpunt gevormd kan worden, wat bij zal dragen in de doelstelling van het onderzoek. Bij een semigestructureerd interview wordt er doorgevraagd op de achterliggende belevingswerelden en de ervaringen van de respondenten. Hierdoor is de kans groter dat er nauwkeurig achterhaald kan worden wat er bij de leerlingen speelt. 'Semigestructureerde interviews worden ook wel kwalitatieve of diepte-interviews genoemd. Hierbij heb je een algemeen interviewschema met vooropgestelde, wat algemener geformuleerde, vragen, maar je mag hier wel van afwijken. Zo kun je bijvoorbeeld doorvragen als je respondent iets interessants zegt of als je niet helemaal begrijpt wat hij of zij bedoelt. Hiermee krijg je meer en gedetailleerde informatie, wat in kwalitatief onderzoek vaak het doel is.' (Scribbr, nd)

3.4 Validiteit en betrouwbaarheid

Betrouwbaarheid

Wanneer er een groot aantal interviews afgenomen wordt, stabiliseert het resultaat en kan er een grote lijn gezien worden. In dit onderzoek wordt veel aandacht besteed aan de controleerbaarheid. Bij een kwalitatief onderzoek is er een kans dat de onderzoeker invloed heeft op het onderzoek. Dit onderzoek wordt door twee onderzoekers gedaan en daarbij is het uiterst van belang dat beide onderzoekers dezelfde resultaten verkrijgen. Een voorbeeld hiervan is de codering van interviewfragmenten. De coderingen moeten bij beide onderzoekers overeenkomen, zodat er eenduidigheid ontstaat. De interne betrouwbaarheid zal vergroot worden door meerdere technieken toe te passen. Zo zullen er diepte-interviews gehouden worden en er zullen focusgroepen gebruikt worden om data te verzamelen.

Om zo min mogelijk risico's te lopen wat betreft de registratie, zullen de onderzoekers na maximaal twee interviews gegevens registreren op de computer.

Tevens is er gekozen om de interviews binnen een vertrouwde omgeving(school) af te nemen, maar dit wel te doen op een rustige plek. Hierdoor is de verwachting het onderzoek nog betrouwbaarder maken doordat leerlingen dan meer op hun gemak zullen zijn.

Validiteit

In dit kwalitatief onderzoek wordt data verzameld door middel van interviews en focusgroepen. Er zal een voldoende representatieve interview afgenomen worden. Deze meetmethode lijkt in dit onderzoek nog altijd de meest praktisch haalbare manier om data te verzamelen over lange termijn doelen van leerlingen. Er zullen +/- 15 leerlingen bevestigd worden. Dit zal de juiste weergave geven van de feitelijke situatie, omdat de mening van leerlingen in dit onderzoek telt. Het interview is zodanig opgesteld dat de antwoorden op de vragen een antwoord geven op de deelvragen en de hoofdvraag. Het interview wordt door de onderzoekers opgesteld, waardoor er met behulp van de vragen gegevens verkregen kunnen worden die de onderzoekers wilden hebben. De validiteit van het onderzoek is sterk afhankelijk van kwalitatieve interviews en dus van de onderzoekers. Er zal net zolang doorgevraagd worden tot de onderzoekers de gegevens hebben die ze wilden hebben.

De focusgroepen bestaan uit dezelfde leerlingen als waarmee de individuele interviews afgenomen worden. Dit zodat we kunnen analyseren of het praten in een groepsverband de mening verandert van een leerling.

De steekproef is een afspiegeling van de doelgroep, want de respondenten zijn leerlingen. Het is belangrijk dat de verhouding van deelnemers ten opzichte van niet-deelnemers voldoende hoog is, want dit versterkt het representatief beeld.

3.5 Ethische overwegingen

De onderzoekers zullen voor aanvang van het interview bij leerlingen duidelijk maken wat het doel is van het onderzoek. Hierbij is het belangrijk om passende taal te gebruiken. Het interview wordt afgenomen bij leerlingen uit het tweede leerjaar van het voortgezet onderwijs en daarom zullen de onderzoekers zich zo veel mogelijk moeten aanpassen aan het taalgebruik van de leerlingen. Door meerdere malen langs te gaan op Innova hebben de onderzoekers stapsgewijs toegang verworven om in contact te komen met de leerlingen. Tijdens de kennismaking is de geloofwaardigheid in de leerlingen aangetoond door gesprekken te voeren en vragen te stellen. Tijdens de kennismaking is gevraagd of de leerlingen interesse hebben om deel te nemen aan het onderzoek. Er is sprake van geïnformeerde toestemming, doordat de leerling (deelnemer) vrijwillig toestemming geeft op basis van volledige informatie over zijn/haar rechten bij deelneming en gebruik van de gegevens. Doordat de leerlingen minderjarig zijn is er wel toestemming nodig van ouders. Dit wordt geregeld i.o.m. de directie van Innova.

Voorafgaand aan het onderzoek zal de respondenten duidelijk gemaakt worden dat het interview anoniem zal zijn. Niet alleen tijdens het interview, maar ook bij het verwerken van de gegevens zal eerlijk en rechtmatig gewerkt worden. De gegevens worden voor een specifiek doel verzameld en worden veilig opgeslagen (Saunders et al., 2011).

Als praktijkgerichte onderzoekers wordt er voldaan aan de geldende ethische maatstaven voor praktijkgericht onderzoek. Deze maatstaven worden beschreven in de 'Gedragscode praktijkgericht onderzoek' (Andriessen et al., 2010). Er worden vijf regels beschreven voor onderzoekers aan het hbo:

1. Onderzoekers dienen het professionele en maatschappelijke belang;
2. Onderzoekers zijn respectvol en houden rekening met rechten, belangen, privacy en opvattingen van betrokkenen bij het onderzoek;
3. Onderzoekers zijn zorgvuldig. Zij rapporteren juist, compleet, nauwkeurig en navolgbaar;
4. Onderzoekers zijn integer;
5. Onderzoekers verantwoorden hun gedrag.

onderzoekers hebben een onderzoekende houding. Hiermee wordt een houding bedoeld die is gebaseerd op nieuwsgierigheid. Deze houding gaat dan ook samen met het besef dat er goed gekeken moet worden om iets te kunnen begrijpen. Hierbij staat kritisch zijn centraal wat betreft oplossingen en mogelijkheden voor verbetering en eventuele aanbevelingen.

De houding van de onderzoekers is vooral gericht op het willen bereiken van een doel en dat kan niet zonder delen van kennis en ervaring met de leerlingen en de directie van Innova. Wetenschappelijk onderzoek is *'het doelbewust en methodisch zoeken naar nieuwe kennis in de vorm van antwoorden op vragen volgens een tevoren opgesteld plan'* (Verschuren, 2009). Tijdens het onderzoek is het belangrijk om een vertrouwensband op te bouwen om te kunnen doordringen tot de jongeren. Het is

cruciaal om een positieve relatie te ontwikkelen met de jongeren. Door een vertrouwensband kunnen de jongeren meer aanvaarden van onderzoekers en staat hij meer open voor een gesprek. Door interesse te tonen in de jongeren en ze serieus te nemen zal een vertrouwensband te creëren zijn. Als er eenmaal wederzijds vertrouwen en begrip is opgebouwd, zouden de jongeren meer ontspannen zijn en zich meer openstellen voor de vragen die worden gesteld. Hierbij is het belangrijk om een goede balans te houden van afstand en nabijheid

Hoofdstuk 4 Theoretisch kader

In dit hoofdstuk worden de deelvragen verder in kaart gebracht. Er is literatuuronderzoek gedaan om meer te weten te komen over gepersonaliseerd onderwijs.

4.1 Wat zijn lange termijn doelen volgens jongeren?

Bij de doelgroep jongeren neemt de cognitieve ontwikkeling toe met de leeftijd. Hoe verder de jongere is gevorderd in de adolescentie, hoe beter hij in staat zal zijn om te communiceren over toekomstplannen. Hierbij maakt de beperkte levenservaring van jongeren het verkennen van tegenstrijdige gevoelens soms lastig. Volgens Van der Veen en Goijarts (2012) kunnen jongeren in vergelijking met volwassenen minder snel terugvallen op eerdere positieve of negatieve ervaringen die ze eventueel zouden kunnen helpen bij het afwegen van voor- en nadelen. De jongeren zijn dan ook eerder gebaat bij gesprekken die gaan over de korte termijn. Het gestelde lange termijn doel is pas effectief als het doel ook daadwerkelijk geaccepteerd wordt door de jongere. Als er geen acceptatie is maar alleen een delegatie, dan hebben de lange termijn doelen geen zin omdat de jongeren niet hun doel proberen te bereiken. Doelen kunnen gebaseerd zijn op individuele behoeften en persoonlijke groei van jongeren, maar ook op maatschappelijke ontwikkelingen en eisen. Op Het Stedelijk Lyceum worden de jongeren voorbereid op maatschappelijke eisen. Van der Veen en Goijarts (2012) definiëren de adolescentie als de periode tussen de late kindertijd en de jongvolwassenheid. In deze periode ontwikkelt een kind zich tot volwassene. De kenmerken van de doelgroep waarbij het onderzoek is gedaan, komt overeen met de kenmerken die zij noemen.

Ook speelt de extrinsieke motivatie een rol in het stellen van lange termijn doelen bij jongeren. Dit is de motivatie die ontstaat vanuit een externe bron, denk daarbij aan ouders, sociale media, vrienden, familie, beloningen bij het halen van doelen etc. De jongeren lopen voornamelijk aan tegen de vragen die ze zichzelf stellen, namelijk 'waarom doe ik dit?'. Het is voor de jongeren belangrijk om drijfveren te hebben, zodat ze het nut van wat ze doen inzien (Moust, et al., 1997).

Volgens Weinberg et al. (1990) is het per individu zeer opmerkelijk hoe groot de verschillen in doelen zijn. Hij geeft hierin aan dat het effect van een lange termijn doel voor een deel afhangt van de persoon. Burton (2001) noemt een aantal stijlen van doelstellingen, namelijk: de prestatiegeoriënteerde-, de succesgeoriënteerde-, en de op het falen georiënteerde doelstellingen. De op het falen georiënteerde personen zijn vooral gericht op het voorkomen van falen. De op prestatie georiënteerde personen refereren hun prestatie over het algemeen aan eerdere prestaties van henzelf. Tot slot zijn de op succes georiënteerde personen vooral gericht op het ervaren van succes. Zij hebben als doel om te winnen.

Volgens Crone, Eveline, Dahl & Ronald (2012) krijgen jongeren een gevoel van succes bij het behalen van een doel. Voor een jongere zal een doel, waar hij al eerder een succeservaring mee heeft behaald, van een hogere prioriteit zijn dan een doel waarvan hij het resultaat niet kan inschatten.

'Doelen stellen, moet niet worden gezien als gescheiden en afgezonderd van wat leerlingen op een bepaald moment doen. Ook moet het niet worden beschouwd als een gebeurtenis die extra tijd vergt in een reeds overladen lessenrooster. Als men doelen gaat stellen, dient men een onderscheid te maken tussen korte- en lange termijn doelen' (Dochy & Bamelis, 2003,).

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

4.2 Door welke externe factoren worden jongeren beïnvloed?

‘Ook op andere terreinen welke andere terreinen? zoals de besteding van tijd en geld, de toegang tot en het gebruik van informatie via de media, de omgang met leeftijdgenoten en de seksualiteit is er volgens Fuchs sprake van een nog steeds groeiende handelings- en keuzevrijheid van jongeren.’ (Veendrick, Timmerman, & Ravesloot, 2000, p. 2) Als we realistisch naar het huidige beeld van de samenleving kijken, kunnen we vaststellen dat (bijna) iedereen om ons heen verslaafd is aan hun mobiele telefoon en sociale media. Dit geldt helemaal voor de jongere generatie. In meerdere onderzoeken komt naar voren dat jongeren door sociale media en invloeden van bijvoorbeeld nieuws websites, andere keuzes gaan maken dan generaties voor hen. Aan de andere kant stellen verschillende onderzoekers vast dat niet te bepalen is waarom jongeren bepaalde andere keuzes gaan maken en of dit te wijten is aan sociale media. *“Wat zegt de wetenschap nu over de invloed van de media?” Het zal u vast teleurstellen, maar de wetenschap geeft geen eenduidig antwoord op deze vraag. Er zijn net zo veel onderzoeken die vaststellen dat er wel een negatieve invloed uitgaat van de media, als onderzoeken die zeggen dat die negatieve invloed er niet is. Er bestaat in ieder geval geen wetenschappelijk onderzoek waarin een direct causaal verband wordt gelegd tussen televisiekijken en het gedrag van de kijker. Hetzelfde geldt voor surfen op internet of het spelen van computergames. Dat is ook begrijpelijk, want gedrag wordt beïnvloed door een groot aantal complexe factoren waarvan de omgang met de media slechts een klein aandeel vormt. Dit betekent natuurlijk niet dat de media geen invloed zouden hebben. Die invloed is alleen nooit direct aanwijsbaar maar veel subtieler aanwezig’* (SLO, 2007).

In de vorige deelvraag was er sprake van intrinsieke motivatie. Als er gekeken wordt naar de externe factoren die jongeren beïnvloeden bij het stellen van doelen, dan kan gezegd worden dat de extrinsieke motivatie een grote rol speelt. Als een leerling extrinsiek gemotiveerd is, dan streeft hij doelen na omdat hij hierin bekrachtigd wordt door externe factoren. Enkele voorbeelden van externe factoren zijn mensen in de omgeving, aandacht, een prijs of bijvoorbeeld geld. Het is voor de leerling van belang dat de bovengenoemde externe factoren hem activeren. Dit zou leiden tot extrinsieke motivatie bij de leerling. Het verschil tussen de intrinsieke motivatie en de extrinsieke motivatie is voornamelijk dat de laatste vorm van motivatie een instrumenteel karakter heeft. Daarmee wordt bedoeld dat er een doel is waarbij de leerling zoekt naar een middel.

De invloed van de externe factoren op jongeren kan ook positief zijn. De jongeren hebben behoefte aan (interpersoonlijke) verbondenheid. Dat ze beïnvloedt worden door ouders, familie of vrienden zou juist kunnen betekenen dat ze de sociale binding hebben met hun omgeving.

Door invloed van externe factoren kunnen de jongeren ook tegen een aantal dingen aanlopen. De jongeren kunnen een aantal doelen onvrijwillig stellen omwille van externe factoren en de daarbij komende extrinsieke motivatie (Schuit, et al. 2011).

4.3 Wat is eigentijds onderwijs ‘Innova’?

Eigentijds onderwijs ofwel ‘nieuwe leren’

Volman (2006) beschrijft het nieuwe leren als een paraplu begrip. Ze stelt dat het begrip ‘het nieuwe leren’ verwijst naar meerdere stukjes theorie en analyses van waar het bestaande onderwijs nog op achterloopt. Dat is namelijk de technologie. Het ‘nieuwe leren’ richt zich meer op het toepassen en verbreden van de technologie in de lessen. Dit is een voorbeeld van alternatieve onderwijspraktijken. Het nieuwe leren wordt in verband gebracht met meerdere termen: zelfstandig leren, zinvol leren, geïnspireerd leren, zelfverantwoordelijk leren, levensecht leren, coöperatief leren, sociaal leren, competentiegericht leren, participierend leren, natuurlijk leren etc. Eigenlijk vallen deze begrippen

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

onder twee grotere clusters, namelijk: actief leren en authentiek leren. Deze manieren van leren willen bevorderen dat leerlingen meer actiever en meer betrokken kennis gaan opbouwen. Daarbij willen scholen ook aansluiten bij de wensen en behoeften van leerlingen en hiernaast ook een levensechte leeromgeving creëren. Deze twee principes zijn ontstaan naar aanleiding van de manier waarop het onderwijs lange tijd geweest is, met de 'klassikale overdracht' als belangrijkste didactisch middel. Het belangrijkste verschil is daarbij dat bij het nieuwe leren de individu centraal staat. Dat er gekeken wordt naar de behoefte en het kunnen van de leerling. Op die manier komt er een leertraject tot stand die passend is voor de leerling. *Het volgende stuk schetst precies waarom het belangrijk is om onderwijs aan te mogen/kunnen bieden op de Kunskapsskolan manier. 'Mooij (2009) richt zich op het probleem van voortijdig schoolverlaten, vooral met betrekking tot laag- en hoogbegaafde leerlingen. Hij stelt dat het reguliere onderwijs er niet in slaagt om adequaat in te spelen op de specifieke behoeften van deze leerlingen, met als gevolg gebrek aan motivatie of onderprestatie. Hij stelt dat de landelijke standaarden, op leeftijd gebaseerde groepering, en op schoolresultaten gebaseerde selectie aanleiding geven tot een risico waarbij hoog- of laagbegaafd kinderen aanzienlijk boven of onder hun competentieniveau moeten werken.'* (Beckwith, Smit, & De Vries-Uiterweerd, 2013, p. 8)

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

De Kunskapsskolan Education (KED) is in het jaar 2000 voor het eerst geopend in Zweden. Het doel was om pedagogiek, technologie en procesmanagement te combineren en deze te integreren tot een nieuwe onderwijsvorm. Er zijn verschillende vestigingen van Kunskapsskolan in Zweden, de Verenigde Staten, India, Engeland, Saoedi-Arabië en ook in Nederland. De leerlingen staan centraal in deze onderwijsvorm. Kunskapsskolan helpt scholen die gepersonaliseerd onderwijs bieden om dit betaalbaar en uitvoerbaar aan te kunnen bieden. Ook wordt gelet op het passend maken in de context van het Nederlandse onderwijs. Op deze manier sluit de nieuwe vorm van lesgeven aan bij de ambities van leerlingen en ze kunnen hun talenten ontplooiën. Deze ambities worden vastgesteld door de leerdoelen die kinderen stellen gedurende hun loopbaan binnen Het Stedelijk Lyceum. De leerdoelen zijn het speerpunt van het lesgeven op een Kunskapsskolan manier. Er wordt niet alleen nagedacht over de rol van lesmateriaal, maar ook de rol van de leerlingen, docenten en de ouders zijn van belang bij het leerproces (Kunskapsskolan, 2017).

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

'Na een uitgebreid literatuuronderzoek in 2006 stelden Teurlings, van Wolput & Vermeulen vast dat "het nieuwe leren" op alle scholen een eigen gezicht heeft, maar dat het eigentijds onderwijs op al die scholen in ieder geval de volgende drie 'kern' uitgangspunten gemeen heeft:

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

- *leerlingen hebben een eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van het leerproces en de inhoud van het leren en stellen zich ten aanzien van beide zaken actief op; de vraag van de leerling staat centraal (actief leren)*
- *Leren is een sociale activiteit waarin leerlingen van elkaar leren (samenwerkend leren)*
- *Leren vindt zoveel mogelijk plaats in authentieke contexten. Dat betekent dat vakken in samenhang worden gegeven, dat er realistische situaties worden gecreëerd waardoor het leren aan betekenis wint (Teurlings, Van Wolput & Vermeulen, 2006)' (Brockbernd, 2013)'*

Op de website van Innova, de school waar het onderzoek zal plaatsvinden, wordt het onderwijs als volgt beschreven:

'Waar staat Innova eigentijds onderwijs voor?

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Innova staat voor onderwijs, waarin de ontwikkeling van jou als leerling het vertrekpunt is. Bij ons op school heb je als leerling de eigen regie op je ontwikkeling. We ontwikkelen samen met jou vaardigheden die je nodig hebt voor een leven lang leren.

Wat zijn de doelen van Innova?

Onze leerlingen werken aan wettelijk vastgestelde kerndoelen. Dat wil zeggen: de eerste jaren leggen we de basis en daarna bereiden we je voor op het behalen van je examens. De doelen en eisen zijn landelijk vastgesteld en daarin wijkt Innova niet af. Net als op iedere andere school dus! Bijzonder bij Innova is echter de keuzevrijheid. Jij bepaalt hoe je het best leert!

Onze leeromgeving is zodanig ingericht dat je zelf je leervragen kan formuleren. Er is een basisaanbod en je kiest voor een belangrijk deel zelf hoe en wanneer hij dat leert. Naast dat aanbod is er ruimte om met eigen leervragen, onderzoeken, projecten, ontdekkingsstochten en activiteiten bezig te zijn. Zo verwerf je de kennis en vaardigheden die je nodig hebt voor een leven lang leren.

Levensecht betekenisvol leren

Een deel van onze kennis verwerven we met hulp van leermiddelen en informatiebronnen, al dan niet digitaal. Bij veel diepere vormen van leren, waarbij het gaat om verbanden kunnen leggen, inzicht hebben, kunnen analyseren of een mening kunnen vormen, liggen de mogelijkheden voortdurend voor het grijpen in de echte wereld om ons heen.

Innova stimuleert leren, waarbij je juist volop de verbinding kunt leggen met je eigen wereld. Dat betekent vaak ook, het gebruik maken van eigen leerervaringen. Wil je weten hoe een winstgevende onderneming in elkaar zit? Begin een onderneming! Dat is Innova in het kort.' (Innova, 2010)

De wetenschappelijke artikelen die nageslagen zijn voor dit onderzoek komen overeen met de beschrijving die Innova stelt op haar website. Hierin komt duidelijk naar voren dat het zelfstandig-, zelfverantwoordelijk-, levensecht-, sociaal-, en competentiegericht leren belangrijk is in deze methode van les geven. Wel is duidelijk dat men een andere vorm van onderwijsmethode aanneemt dan de reguliere scholen, echter wordt hier dan niet afgeweken van de wettelijk vastgestelde kerndoelen. De manier van daar naar toe werken wordt via een andere route gerealiseerd, op een voor deze methode meer persoonlijke manier dan het 'klassieke lesgeven'.

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Hoofdstuk 5 Resultaten

Aan de hand van de interviews die zijn afgenomen onder de leerlingen, zijn er labels tot stand gekomen die gekoppeld zijn aan de praktische deelvragen die vooraf zijn gesteld. Aan de hand hiervan zijn de volgende resultaten af te lezen. De labels zijn terug te vinden in de bijlage.

Hoe denken leerlingen over lange termijn doelen?

Voordat we begonnen aan dit onderzoek was er niet verwacht dat de leerlingen zulke uiteenlopende, maar ook doordachte antwoorden zouden geven. Dit mede door eigen ervaringen in het verleden. Zo had bijvoorbeeld iedere leerling al nagedacht over het toekomstige beroep dat hij/zij wil gaan uitoefenen. Uit 10 van de 14 ondervraagden kwam naar voren dat zij onder een lange termijn doel een baan verstaan. 'Dan zou ik zeggen, ja ik weet het niet precies, maar ik zou zeggen een baan.' (res1). Waar maar 1 iemand benoemde dat hij/zij een woning/woonlocatie zag als een lange termijn doel, hadden enkele deelnemers materialistische doelen voor ogen. Denk hierbij aan het hebben van een mooie auto, een groot mooi huis etc. 'Ik wil sowieso een mooie auto' (res4). Wanneer er gevraagd wordt hoe lang een lange termijn duurt, verschillen de antwoorden heel erg. Zo begint het laagste antwoord met: '10 weken, zo iets' (res4) en het hoogste 'Euhm, 10 tot 15 jaar' (res3). Toch hebben de leerlingen wel duidelijk nagedacht over wat een lange termijn doel is en waar deze voor dient. De volgende antwoorden illustreren dit beeld; 'Dat is zeg maar, je wilt iets doen, en dan moet je gaan plannen, dat je iets voor van een bepaald stuk tot een ander stuk gaat doen.' (res5), 'Ja, soort van doel dat je uiteindelijk wil gaan bereiken' (res11), 'Een doel voor in de toekomst, zeg maar' (res7).

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Welke doelen hebben de jongeren?

Ook bij deze vragen kwamen veel uiteenlopende antwoorden aan bod. In het onderstaande stuk wordt beschreven welke doelen voornamelijk naar voren kwamen in interviews en of hier bijvoorbeeld van afgeweken werd door andere leerlingen. Bijna iedere deelnemer had wel een persoonlijk- of een opleidingsleerdoel. Hierbij kwam een baan hebben veel aan bod; 'Stewardess worden' (res1), 'Nog niet helemaal, maar ik denk een eigen bedrijf' (res13), 'Ja, zeg maar. Ik denk heel erg aan wat ik wil worden en dan zeg maar, dan kijk ik ook heel vaak naar de opleiding enzo. Dus, mijn doel is om dat te behalen' (res14). Maar ook het hebben van een huis wordt vaker genoemd: 'Ik euhm, wil later graag in een mooi huis wonen. Ja ik weet 't niet eigenlijk, en een goede baan.' (res6), 'Ik zou later graag in Frankrijk gaan wonen' (res3). In veel gevallen, zoals te lezen is, kwam dit ook naar voren als één. Een goede baan staat voor hen vaak gelijk aan een prettige woonplek. Vervolgens werd er gevraagd hoe dan hun gekozen doel tot stand was gekomen. Hierin kunnen we twee dingen onderscheiden, namelijk: van hobby een doel maken (baan vanuit hobby) en door ervaringen iets leuk gaan vinden. De volgende citaten zullen dit ondersteunen: 'Ik ben fanfiction aan 't schrijven, en vanuit daar eigenlijk' (res3), 'Sport is iets wat ik elke dag doe en ook leuk vind, en het leger vind ik ook wel leuk. Omdat je met het leger veel meer kanten op kunt' (res4). 'Nou, alleen, zeg maar we moesten dus stage lopen en toen had ik het tegen mijn ouders van ja ik vind het eigenlijk best wel leuk. Ik wil dat later wel worden. En toen was er ook zo'n avond dat je aan ouderen kon vragen enzo' (res10), 'Ik had geholpen bij een kleuterklas en dat vond ik wel leuk' (res11). Eén van de ondervraagden had wel een heel speciaal leerdoel, die hem persoonlijk sterker zou maken: '(over nee-zeggen) Ja dat lukt me eigenlijk nooit, dus ik vind het dan wel lastig om prioriteiten te stellen en die te volgen' (res6). Ook hebben leerlingen al nagedacht over een opleidingsdoelen, kwam duidelijk naar voren in de antwoorden die zij hebben gegeven: 'Ja, ik vind het wel belangrijk want als je de opleiding niet haalt dan kun je dat niet zomaar worden' (res14)

Welke factoren beïnvloeden de lange termijn doelen?

Tijdens de interviews en de focusgroepen kwamen een aantal factoren naar voren waardoor de leerlingen beïnvloed worden. Zo zegt een respondent (9) het volgende: 'Mijn vader zei: 'ja, daar verdien je ook niet echt veel aan. Je bent elke dag weg'. De vader is hierin een beïnvloedende factor. Ook de moeder heeft invloed op de keuze van de respondenten. Zo zegt een respondent: 'Nou, dat was toen in de week van de realgame. Toen moesten we het erover hebben en dat ging wel goed. Ik heb gezegd wat ik wil worden en toen heeft mijn moeder daar commentaar op gegeven. Toen hebben we lang gepraat erover' (res7). Ook de familieleden zijn een beïnvloedende factor voor de respondenten. Er wordt gekeken naar soorten banen van familieleden. Dat blijkt uit het verhaal van de volgende respondent: 'En omdat ik al 10 jaar lang sport en omdat het bij mijn in mijn familie ook zit, wilde ik dat gewoon graag.' (res5)

Verder kwam naar voren dat de leerlingen in veel gevallen wel beïnvloed worden door de vriendengroep. Met een citaat uit een interview is dit te onderbouwen: 'Een paar vrienden van mij vroegen of ik ook fanfiction wilde schrijven, dus toen ben ik dat ook gaan doen' (res3). Uit de interviews en focusgroepen bleek dat een enkeling van de respondenten beïnvloed wordt door wat ze zien op het nieuws. Zo zegt een respondent: 'Euhm, ja. Als ik er naar kijk beïnvloedt dit mij wel' (res3). Een ander respondent zei het volgende: 'Soms word ik er wel een beetje bang van.' (res6) Het is opvallend dat deze leerlingen wel worden beïnvloed door het slechte nieuws, maar niet zodanig dat ze hun lange termijn doel aanpassen. Veel respondenten gaven aan dat het nieuws ze niets doet. De redenen zijn verschillend. Zo zegt een respondent: 'Nee, het kan ook zijn dat je thuiszit en het alsnog meemaakt' (res10)

Voor sommige respondenten ligt er een obstakel om het doel te bereiken. Het gaat dan om een totaal andere factor dan het nieuws. Een respondent zegt: 'Euhm, weet ik niet. Misschien het geld probleem maar dan zoek ik dus een andere baan erbij' (res3). Het obstakel is niet zodanig groot dat de respondent zijn lange termijn doel verandert. Wat zeer opvallend is, is dat de factor beloning geen rol speelt bij de respondenten. Bijna alle respondenten gaven aan dat ze geen beloning nodig hadden om het doel te bereiken. Dit werd bijvoorbeeld gezegd: 'Nee. Het is iets voor mijzelf' (res5) en 'Nee, dat maakt me niet zo veel uit. Het zou wel leuk zijn, maar het maakt me niet uit' (res8). Een persoon zei dat hij wel beloond zou willen worden als hij zijn termijn doel heeft behaald. Hij zei: 'Geld' (res7).

Hoofdstuk 6 Conclusie en aanbevelingen

Het doel van dit onderzoek was om inzicht te verkrijgen over lange termijn doelen bij leerlingen uit het tweede leerjaar van Innova om een toekomstbeeld te vormen. Daarnaast is er ook aandacht besteed aan de factoren die meespelen in het stellen van een lange termijn doel en wat jongeren beïnvloedt bij het behalen van dat doel.

De eerste deelvraag was: 'Hoe denken leerlingen over lange termijn doelen?' Uit de resultaten kwam naar voren dat het onderwijs dat geboden wordt op Het Stedelijk Lyceum handvaten biedt voor het werken met leerdoelen en de leerlingen ruimte geeft om na te denken over de toekomst. Uit onderzoek is gebleken dat leerlingen hebben nagedacht over hun lange termijn doel. Zij geven aan dat ze al hebben nagedacht over het toekomstige beroep dat ze willen uitoefenen. Onder een lange termijn doel verstaan de jongeren een baan. Het is opvallend dat jongeren verschillen in gedachten over de duur van een lange termijn. Zo vinden een aantal respondenten dat een lange termijn doel een duur kan hebben van maximaal tien weken. Een aantal respondenten gaf een tijdsbestek van tien tot vijftien jaar aan. Hieruit blijkt dat jongeren niet voldoende geïnformeerd zijn over de duur van een lange termijn, want vooraf aan het onderzoek is vastgesteld dat een lange termijn doel begint bij zes maanden. Uit dit onderzoek komt wel duidelijk naar voren dat het onderwijs dat geboden wordt op Het Stedelijk Lyceum dergelijke handvaten biedt voor het werken met leerdoelen, maar ook voor het nadenken over de toekomst.

Doelen stellen, moet niet worden gezien als gescheiden en afgezonderd van wat leerlingen op een bepaald moment doen. Ook moet het niet worden beschouwd als een gebeurtenis die extra tijd vergt in een reeds overladen lessenrooster. Als men doelen gaat stellen, dient men een onderscheid te maken tussen korte- en lange termijn doelen (Dochy & Bamelis, 2003). Dit betekent voor de leerlingen dat het werken met de korte en lange termijn doelen geïntegreerd wordt in de lessen.

Op de deelvraag: 'Welke doelen hebben de jongeren?' werd verschillend gereageerd. De meeste respondenten gaven aan een persoonlijk- of een opleidingsleerdoel te hebben. De volgende doelen zijn benoemd: een baan waarmee veel geld verdiend kan worden en een andere woonplek. Het meest genoemde doel was een baan. Een goede baan staat voor de respondenten gelijk aan een prettige woonplek, zo is het hebben van een huis ook vaker genoemd. Ze streven ernaar om een baan te krijgen die ze leuk vinden en waarmee ze voldoende geld verdienen.

Volgens Van der Veen en Goijarts (2012) kunnen jongeren in vergelijking met volwassenen minder snel terugvallen op eerdere positieve of negatieve ervaringen die ze eventueel zouden kunnen helpen bij het afwegen van voor- en nadelen. De jongeren zijn dan ook eerder gebaat bij gesprekken die gaan over de korte termijn. Het gestelde lange termijn doel is pas effectief als het doel ook daadwerkelijk geaccepteerd wordt door de jongere. Als er geen acceptatie is maar alleen een delegatie, dan hebben de lange termijn doelen geen zin omdat de jongeren niet hun doel proberen te bereiken. Doordat jongeren nog niet (veel) terug kunnen vallen op eerder gestelde doelen en de resultaten daarvan, zullen zij een doel kunnen stellen die er toe doet voor hen, op dat moment. Hier kunnen zij dan 'eerlijk' naar toe werken, zonder bang te zijn voor eerdere resultaten. Hierdoor kunnen ze het leerdoel ook heel persoonlijk en eigen maken. Waardoor een doel, volgens bovenstaande theorie makkelijker geaccepteerd wordt. Doelen kunnen gebaseerd zijn op individuele behoeften en persoonlijke groei van jongeren, maar ook op maatschappelijke ontwikkelingen en eisen.

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

De laatste deelvraag was: 'Welke factoren beïnvloeden de lange termijn doelen?'. De respondenten hebben aangegeven dat ze door een aantal externe factoren beïnvloedt worden bij het stellen van lange termijn doelen.

Doelen kunnen gebaseerd zijn op individuele behoeften en persoonlijke groei van jongeren, maar ook op maatschappelijke ontwikkelingen en eisen. Ook speelt de extrinsieke motivatie een rol in het stellen van lange termijn doelen bij jongeren. Dit is de motivatie die ontstaat vanuit een externe bron, denk daarbij aan ouders, sociale media, vrienden, familie etc. De jongeren lopen voornamelijk aan tegen de vragen die ze zichzelf stellen, namelijk 'waarom doe ik dit?'. Het is voor de jongeren belangrijk om drijfveren te hebben, zodat het nut van hetgeen wat ze doen inzien (Moust, et al., 1997).

Een aantal respondenten hebben hun vader of moeder genoemd als beïnvloedende factor. Verder kwam naar voren dat de respondenten in veel gevallen beïnvloed worden door de vriendengroep. Het is opvallend dat de leerlingen wel worden beïnvloed door het slechte nieuws, maar niet zodanig dat ze hun lange termijn doel aanpassen.

Veel respondenten gaven aan dat het nieuws ze niet beïnvloedt. Volgens het expertisecentrum voor leerplanontwikkeling (2007) wordt gedrag beïnvloed door een groot aantal complexe factoren waarvan de omgang met de media slechts een klein aandeel vormt. Dit betekent natuurlijk niet dat de media geen invloed zouden hebben. Die invloed is alleen nooit direct aanwijsbaar maar veel subtieler aanwezig, dus kan niet gezegd worden dat de media geen beïnvloedende factor is voor de ondervraagde doelgroep.

Voor sommige respondenten ligt er een obstakel om het doel te bereiken. Het obstakel is niet zodanig groot dat de respondent zijn lange termijn doel verandert. Wat zeer opvallend is, is dat de factor beloning geen rol speelt bij de respondenten. Bijna alle respondenten gaven aan dat ze geen beloning nodig hadden om het doel te bereiken. Wat duidelijk wordt uit deze deelvraag is dat de leerlingen voor zichzelf doelen hebben opgesteld, die ze willen/kunnen bereiken door het stellen van korte termijn doelen, waarbij zij zich weinig tegen laten houden door externe factoren.

Naar aanleiding van bovenstaande conclusies worden de volgende aanbevelingen gegeven aan Het Stedelijk Lyceum Innova. Het is belangrijk dat Innova het onderzoek ook inzet op een reguliere middelbare school. Dit zouden ze kunnen doen door dezelfde doelgroep te nemen en hetzelfde interview af te nemen bij de leerlingen.

Aanbevelingen

- Dit onderzoek laten afnemen op reguliere middelbare scholen om uitkomsten te vergelijken met de uitkomsten van deze middelbare school. Zoals bekend is Innova één van de 14 scholen binnen Nederland die deze leermethode hanteert. Uit ervaring blijkt inderdaad dat reguliere middelbare scholen hier niet mee bezig zijn en waardoor het hele concept 'doelen stellen' vaak pas veel later aan de orde komt. Daarom de aanbeveling om ditzelfde onderzoek ook op een reguliere middelbare school te doen. Zijn de ideeën over lange termijn doelen hetzelfde? Is het bij leerlingen op een reguliere middelbare school net zo duidelijk wat een lange termijn doel is/kan zijn? Wordt er op een reguliere middelbare school ook aandacht geschonken aan de toekomst van de leerlingen op de manier zoals Innova dat doet? Denk bijvoorbeeld aan de Real Game; hoe is een reguliere middelbare school hiermee bezig? Zijn ze daarmee bezig?
- Het viel op dat de leerlingen heel verschillend denken over de lengte/duur van een lange termijn doel. Wat kan een lange termijn doel allemaal betekenen? Wellicht een idee om hier nog mee aan de slag te gaan, zodat er eventueel ook korte termijn doelen toegespitst kunnen worden op de gewenste lange termijn doelen. Uit de antwoorden kwam ook dat

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

Met opmaak: Tekstkleur: Auto

jongeren veelal een baan als een lange termijn doel zien. Wat is nou precies een lange termijn doel? Misschien leuk om bezig te gaan met het 'wat kan een lange termijn doel allemaal zijn?'

Hoofdstuk 7 Sterktes en zwaktes van het onderzoek

Sterktes van het onderzoek

Doelgroep leren kennen

Een sterkte van het onderzoek is het kennismaken met de doelgroep. De onderzoekers zijn meerdere malen langs geweest op Innova om de docenten en de desbetreffende leerlingen te leren kennen. Op die manier hebben de onderzoekers zich ook voorgesteld aan de doelgroep. Voor het onderzoek is dit een sterk punt, want er zou een uitwisseling van gedachten plaatsvinden tussen de onderzoekers en de teamleider van Innova. De doelgroep bestaat uit leerlingen uit het tweede jaar. Als je iemand oppervlakkig kent, voelt hij/zij zich waarschijnlijk niet op zijn/haar gemak om persoonlijke onderwerpen te bespreken. De lange termijn doelen zijn erg persoonlijk. Dat is tevens de reden geweest voor de onderzoekers om meerdere malen in gesprek te gaan met de doelgroep. De onderzoekers zijn langs geweest op Innova om het doel van dit onderzoek te bespreken met de teamleider. Er is rekening gehouden met meerdere factoren rondom de doelgroep. Gezien de leeftijd van de doelgroep (12 t/m 15) is er toestemming gevraagd aan de ouders door middel van een brief.

Gedetailleerd beschreven onderzoeksproces

Alvorens de onderzoekers begonnen met het onderzoek hebben ze een onderzoeksproces beschreven, ook wel plan van aanpak genoemd. Hierin stond het proces gedetailleerd beschreven. De hoofdvraag en de deelvragen van dit onderzoek zijn daarin helder beschreven. Ook is er een planning gemaakt en is de tijd voor het onderzoek goed ingedeeld. Hierin is ook de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek benoemd. Het plan van aanpak was dusdanig gedetailleerd en helder beschreven dat men het onderzoek opnieuw zou kunnen uitvoeren met dezelfde resultaten. Dit was voor de onderzoekers een handvat, omdat alle stappen voor het onderzoek hierin stonden. Het was van belang om het zoekproces naar informatie overzichtelijk te hebben en daarmee de voorgaande stappen duidelijk te formuleren. Het was vooral belangrijk om de tijd goed in te delen. Het afnemen van interviews heeft de meeste tijd gekost. Voor dit onderzoek hebben de onderzoekers de tijd goed ingedeeld en er is ook ruimte vrij gelaten voor acties die eventueel zouden kunnen uitlopen. Op deze manier waren de onderzoekers goed gedekt.

Zwaktes van het onderzoek

Toestemming ouders

Een zwakte van het onderzoek is dat de onderzoekers over het hoofd hebben gezien dat de doelgroep minderjarig is. Hiervoor was het noodzakelijk om toestemming te vragen aan de ouders van de leerlingen alvorens het interview afgenomen kon worden. Dit heeft de onderzoekers tijd gekost, omdat ze er niet op voorbereid waren. De planning werd hierdoor ook omgegooid. In overleg met de teamleider van Innova hebben de onderzoekers een brief geschreven, waarin informatie over het onderzoek stond en op welke manier de leerlingen bijdrage konden leveren aan dit onderzoek. Doordat de brief meegegeven moest worden aan de leerlingen konden de onderzoekers niet meteen beginnen. Ongeveer een week hebben de onderzoekers moeten wachten op bericht van de ouders. Uiteindelijk gaven de ouders allemaal toestemming en kon het onderzoek van start gaan. Dit is een zwakte van het onderzoek, omdat het over het hoofd is gezien. Dit heeft onnodig veel tijd gekost.

Een alternatief om de zwakte van dit onderzoek te voorkomen in de toekomst zou zijn om de handelingen die verricht moet worden van tevoren in de planning te zetten. Het schrijven van een brief naar de ouders zou op die manier niet vergeten kunnen worden. Nog een alternatief kan zijn

dat men ruimte vrij laat in de planning, die vooraf aan het onderzoek is opgesteld. Op die manier zal de onderzoeker de planning niet hoeven om te gooien en zal er genoeg tijd zitten tussen de uit te voeren activiteiten.

Focusgroepen

Een tweede zwakte van het onderzoek is dat de onderzoekers niet eerder na hebben gedacht over de nadelen van focusgroepen. Tijdens het gesprek met focusgroepen hadden de onderzoekers weinig controle over het verloop van het gesprek. Het proces werd voornamelijk gestuurd door groepsnormen en groepsgedrag. Hierdoor werden sommige meningen verzwegen of ze kwamen zelfs niet aan bod. Een nadeel van focusgroepen is dat het niet goed toegepast kan worden voor gevoelige kwesties. De vragen in dit onderzoek gingen voornamelijk over doelen voor een lange termijn. Dit is per persoon verschillend. Ook was het moeizaam om beïnvloedende factoren te bespreken in focusgroepen. De sfeer bepaalde de commentaar sterk. Een zwakte in dit onderzoek is dus de focusgroepen. Dit onderzoek zou ook gedaan kunnen worden zonder focusgroepen. De interviews waren diepgaand en intensief. De resultaten die daaruit bleken waren voldoende geweest om het onderzoek te doen. Het was opvallend dat de onderzoekers de vragen niet altijd op dezelfde manier stelden. Dat komt door de setting en het verloop van het gesprek op dat moment.

Een alternatief om de zwakte van dit onderzoek te voorkomen in de toekomst is dat onderzoekers geen gebruik maken van focusgroepen. Interviews zouden voor dit onderzoek voldoende zijn, want de interviews geven de waarheid weer. In focusgroepen worden de leerlingen beïnvloed door elkaar. Vaak zijn ze lacherig en minder serieus. Eén op één zouden de onderzoekers meer te weten kunnen komen van de leerlingen. Soms is de stap van praten in een groep nog net een brug te ver voor leerlingen.

Hoofdstuk 8 Discussie

Doelen stellen, zou dit altijd behandeld moeten worden op middelbare scholen?

Gedurende het hele onderzoek kwam duidelijk naar voren dat de leerlingen van Innova echt al nadenken over hun toekomst door middel van het stellen van doelen. Wellicht zijn het gigantische doelen; bijvoorbeeld stewardess worden. Maar hiervoor wist de desbetreffende leerling wel welke studieroute zij moest gaan volgen, dat zij meerdere talen moest gaan beheersen. Als ik terug kijk op mijn eigen middelbare school periode, heb ik nooit het stellen van doelen bewust uitgevoerd of meegemaakt. Eigenlijk leefde ik van proefwerk tot proefwerk en in het 5^e jaar van de HAVO wist ik nog steeds niet wat ik wilde worden. Vandaar dat ik ook pas afstudeer na een gestopte HBO studie, wat stiekem erg jammer is. Volgens Haringsma (2010) zijn er vier redenen om doelen te stellen, en wel de volgende:

1. Allereerst sturen doelen onze aandacht en interesse
2. Doelen geven bovendien energie
3. Doelen zorgen ervoor dat men harder gaat werken
4. Ook zorgen doelen ervoor dat zij het beste in ons naar boven halen

Inmiddels zijn wij 4^e jaar studenten aan de SPH op het Saxion. Sinds het 1e jaar werd ons verplicht gesteld om ieder jaar leerdoelen te stellen. Omdat ik, persoonlijk, nooit eerder doelen had gesteld, laat staan leerdoelen voor een studie, wist ik niet waar ik moest beginnen. Achteraf is het stellen van doelen goed geweest voor mijn eigen ontwikkeling binnen én buiten de opleiding. Daarom ben ik wel van mening dat het stellen van doelen in een vroeger stadium van ons leven belangrijk gemaakt moet worden. Ook deels omdat de maatschappij tegenwoordig van ons verlangt dat de jeugd zo vroeg mogelijk als een beroepskeuze moet maken (profielen kiezen op middelbare scholen, etc.).

Mirjam Rijpkema legt in een artikel ook haar kant van het verhaal uit, hierbij geeft zij ook aan nooit echt stil te hebben gestaan bij haar toekomst omdat scholen hier geen aandacht aan gaven. 'Tot voor een paar jaar was 'de profielkeuze maken' de eerste keer dat jongeren bewust met 'keuzes maken' bezig waren op school. dat werkt natuurlijk niet. Jongeren worden dan meteen geconfronteerd met een grote keuze. Veel verstandiger is het als school en ouders al vanaf jonge leeftijd stilstaan bij hoe je keuzes maakt. Een vaardigheid die steeds belangrijker wordt nu onze maatschappij ook steeds ingewikkelder wordt (Miltenburg, 31 december 2016).

Discussie in kaart

Om in kaart te brengen hoe hier globaal over gedacht wordt hebben we meerdere mensen benaderd en hen gevraagd wat zij van dat vraagstuk vinden. Is het belangrijk dat kinderen op vroege leeftijd al doelen leren stellen? Met het oog op de maatschappij, toekomst en de schoolkeuzes bijvoorbeeld?

Antwoord A (M, 52jaar); Ja. Toen ik op de middelbare school zat, moest je ook vroeg keuzes maken. Ik heb nooit spijt gehad van mijn jaren in dienst, en vanuit daar heb ik de mogelijkheid gekregen om een opleiding te volgen die ik nu nog steeds met liefde uitvoer. Ik denk wel dat je er snel volwassen door (kan) worden; omdat je aan je toekomst moet denken. Wat ik persoonlijk niet een slecht iets vindt. Op die manier weet je, ook al kind zijnde, waar je het uiteindelijk voor gaat doen. Op jonge leeftijd keuzes maken is geen straf, zolang je hierin begeleidt wordt. Hierin schortte het vroeger, toen

ik jong was, helaas nog wel eens. Maar ik ga er wel van uit dat dit in de loop van de jaren positief veranderd is.

Antwoord B (V, 24 jaar); Misschien. Ik denk ook dat het vaak te maken heeft met intrinsieke motivatie van een kind. Wanneer een kind zich hier (nog) niet op kan focussen, heeft het laten stellen van doelen waarschijnlijk ook weinig nut. Hiervoor is dan denk ik begeleiding vanuit school nodig, maar ook vanuit de thuis situatie. De vraag is of dát altijd mogelijk is. Want zijn ouders zo capabel om dit te ondersteunen bijvoorbeeld? Als je wilt dat jongeren doelen gaan stellen voor zichzelf moet je dit aantrekkelijk gaan maken. Hen verantwoordelijk gaan maken en het niet op willen leggen als een 'moetje'. Intrinsieke motivatie, dat is het belangrijkste, ben ik van mening.

Groep A (V 20jaar, V 27jaar, V21 jaar – (oud)SPH'ers)); 1: 'Nee ik denk dat wij tegenwoordig al veel te veel doelen moeten behalen om überhaupt in de maatschappij mee te mogen doen. Kinderen moeten kind zijn en ik vind dat de maatschappij de lat van het altijd maar beter willen doen lager moet leggen'. 2: 'Ja, daar ben ik het eigenlijk wel mee eens, die Cito-toetsen etc. in de kleuterklas .. belachelijk!' – we hebben het nu over middelbare scholieren, dus vanaf 11 jaar, is dat te vroeg? – 1: 'Ik vind het te vroeg. Ook dat je vanaf je 16^e al moet kiezen wat je later wil doen.. ik denk dat ze de opleidingen veel algemener moeten trekken en dat je als je 20 ofzo bent dan de specifieke richting pas hoeft te kiezen'. 3: 'Ja maar toch weet je denk ik al wel vrij jong waar je interesses liggen. En dan heb ik het niet vanaf 11 jaar.. maar zo rond je 16^e weet je toch al wel van goh, 'ik wil iets met mensen gaan doen' of 'ik wil absoluut niet in de techniek werken' ik noem maar wat op. Ik ben het wel eens met 1&2 dat kinderen gewoon kind moeten zijn. En niet al op jonge leeftijd aan allerlei eisen moeten voldoen.'

Groep B (V 24jaar, V 24jaar, V 24jaar – HBO afgestudeerden); 1: 'Ja maar het moeten hele kleine realistische doelen zijn. Pas als ze ouder worden kun je dat uitbreiden, de stappen die wij nu op scholen maken qua keuzes zijn veel en veel te groot voor kinderen.' 2: 'Ik vind de stap van middelbare school naar opleiding wel veel te groot, dus om daar een begin mee te maken op middelbaar vind ik wel goed. Dat ze leren hoe ze dat kunnen doen.' 3: 'Ik had wel wat meer begeleiding willen hebben in profiel kiezen bijvoorbeeld, wat voor gevolgen dat ook kan hebben bij vervolgstudies etc. en wat meer begeleiding qua studiekeuze etc., i.p.v. alleen maar punten te halen voor je SLB kaart door naar open dagen te gaan.' 2: 'Er wordt nu nog iets teveel losgelaten misschien op het middelbaar, wat betreft het voorbereiden op je studie. Dat kun je ook zien aan het aantal uitvallende studenten in de 1^e 2 jaar van een opleiding.' 2: 'Ik was al niet zo bewust met doelen bezig op de middelbare school maar het gaat wel om je toekomst. Denk ook niet dat ze dat in het jasje van doelen moeten steken maar misschien subtieler of anders moeten brengen. Misschien meer onder het mom van beroepen/toekomst.'

Conclusie

Maar wat vinden wij nou? Wij hebben tijdens het onderzoek ondervonden dat de leerlingen van Innova duidelijk lieten merken bezig te zijn met hun toekomst. Zelf hebben wij dit nooit zo ervaren binnen onze middelbare scholen. Dan ga je natuurlijk wel denken: wat nou als? Had ik deze manier van lesgeven gehad, had ik dan gelijk voor de juiste studie gekozen? Aan de andere kant. Hoe reëel is het om dit te verwachten van pubers? Als we even kijken naar de theorie:

'Tijdens de periode van de adolescentie worden vragen over het zelfbeeld steeds belangrijker. Niet alleen willen adolescenten meer nadenken over zichzelf en hun toekomst, ze worden hiertoe ook gedwongen. Gedurende de middelbare schooltijd worden ze geconfronteerd met allerlei keuzes, zoals de profielkeuze die gevolgen heeft voor hun latere loopbaan. Die keuze hangt ook weer samen met de mate waarin ze zichzelf (willen) inzetten voor school. Vragen over de toekomst leiden

onvermijdelijk tot vragen over wie je bent, hoe je over jezelf denkt en hoeveel zelfvertrouwen je hebt. De optelsom van deze factoren leidt tot de ontwikkeling van een identiteit: het gevoel van wie je bent, waar je vandaan komt en waar je naartoe wilt. Omdat het te simplistisch is te veronderstellen dat een 14-jarige keuzes over zijn toekomst al op een 'volwassen' manier kan maken, is het van wezenlijk belang dat jongeren niet op die leeftijd een nu-of-nooit beslissing hoeven te maken, maar dat zulke keuzes op verschillende momenten in de adolescentie kunnen maken (Crone 2012)'.

Dus vinden wij het realistisch om te stellen dat doelen stellen binnen middelbare scholen een belangrijker topic moet worden? Ja. Uit eigen ervaring en na afloop van dit onderzoek, waarbij leerlingen duidelijk al bezig zijn met het bereiken van langere termijn doelen door middel van opleidingskeuzes. Maar ook bovenstaande theorie bevestigt dit. Want wanneer een kind op jongere leeftijd al bezig is met het maken van keuzes, al dan niet altijd even belangrijk, raakt de leerling hier wel aan gewend. Dan lijkt een profiel keuze bijvoorbeeld niet zo rauw op je dak te komen, als je toch al bezig bent met het stellen van je doelen en het maken van keuzes. Al denken wij wel dat hierin, zoals iemand hierboven ook al stelde, dat ouders hierin wel een steunende factor in moeten zijn.

Literatuurlijst

- Baarda, D. B., De Goede, M. P. M., & Teunissen, J. (2009). *Basisboek kwalitatief onderzoek: handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen: Stenfert Kroese.
- Beckwith, N., Smit, E., & De Vries-Uiterweerd, G. (2013). *1:1-onderwijs. Nieuwe mogelijkheden voor differentiatie?* Retrieved from Universiteit Utrecht website: <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/278871>
- Brockbernd, H. (2013). *Eigentijds onderwijs in ontwikkeling; droom, daad en praktische oplossingen*. Retrieved from <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/281573>
- Burton, D., Naylor, S., Holliday, B. (2001). *Goal setting in sport: Investigating the goal effectiveness paradox*. New York: Wiley.
- Crone, E. (2012). *Het sociale brein van de puber*. Amsterdam: Bakker.
- Crone, Eveline A., en Dahl, Ronald E. (2012). *Understanding adolescence as a period of social-affective engagement and goal flexibility*. *Nature reviews Neuroscience*.
- Dochy, F. J., & Bamelis, S. (2003). *Anders evalueren: Assessment in de onderwijspraktijk*. Tiel: LannooCampus.
- Eggink, M. (2016, May 30). Gepersonaliseerd leren: 'De toekomst zit in samenwerking'. Retrieved from <https://www.kennisnet.nl/artikel/gepersonaliseerd-leren-de-toekomst-zit-in-samenwerking/>
- Het Stedelijk Lyceum. (2010). *Innova*. Verkregen via <http://www.hetstedelijk.nl/innova/>
- Hirsch P. M. & Miller P. V. (1977), *Strategies for communication research*, SAGE publications London
- In Lucassen, P. L., & In Hartman, T. O. (2007). *Kwalitatief onderzoek: Praktische methoden voor de medische praktijk*. IVPP (2010, February 12). *Persoonlijke doelen stellen en halen | Deel 1 - Positieve Psychologie*. Retrieved from <http://www.ivpp.nl/persoonlijke-doelen-stellen/>
- Kunskapsskolan India. (2017). Best School in India. Kunskapsskolan. CBSE School International. Retrieved from <http://ked.edu.in/>
- Moust, J. H., & Grave W. (2000). *Werken in onderwijsgroepen*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Opvoeden (n.d.). *Verstandelijke ontwikkeling - Puber - opvoeden.nl*. Verkregen via <https://www.opvoeden.nl/puber/groeien-ontwikkeling/verstandelijke-ontwikkeling/>
- Pedagogiek (2000, January 2). *Adolescentie 2000: de identiteit van jongeren in een keuzesamenleving*. Retrieved from http://en.aup.nl/wosmedia/3362/vol_20_nr_2_-_adolescentie_2000.pdf
- Rumsey, D., Rasker, R., & Leistra, H. (2015). *Statistiek voor dummies*. Amersfoort: BBNC uitgevers.
- Saunders, M., Lewis, P., Thornhill, A., Booi, M., Smitt, P., & Smeets, I. (2011). *Methoden en technieken van onderzoek*. Amsterdam: Pearson.
- SLO. (2007). *De effecten van nieuwe media op jongeren van 12 – 14 jaar*. Retrieved from http://www.slo.nl/downloads/archief/de_20effecten_20van_20nieuwe_20media_20op_20jongeren_20van_2012-14_20jaar__webversie.pdf
- Schuyt, C.J.M. (2014). *Het onderbroken ritme: opvoeding en onderwijs in een gefragmenteerde samenleving*. Amsterdam: Amsterdam University Press
- Scribbr. (n.d.). Soorten interviews - Scribbr. Retrieved from <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/soorten-interviews/>
- Tieleman, M. (2015). *Levensfasen: De psychologische ontwikkeling van de mens*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Verschuren, P. J. (2009). *De probleemstelling voor een onderzoek*. Houten: Het Spectrum.
- Veen, M., & Goijarts, F. (2012). *Motiverende gespreksvoering voor sociaalagogisch werk: coachen bij gedragsverandering*. Bohn Stafleu van Loghum.

Veendrick, L., Timmerman, G., & Ravesloot, J. (2000, June). *Adolescentie 2000: de identiteit van jongeren in een keuzesamenleving*. *Pedagogiek*, 20(2).

Volman, M. (2006). *Het 'nieuwe leren': oplossing of nieuw probleem?* Retrieved from <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/187506>

Wageningen University. (2016, December 31). *Te vroeg keuzes maken? Is dat een bezwaar? - Studiekeuzekind*. Retrieved from <https://weblog.wur.nl/studiekeuzekind/te-vroeg-keuzes-maken/>

Bijlage 1 Modelovereenkomst onderzoeksopdracht

Tijdsfasering (start-, loop- eindtijd)	Januari 2017 - mei 2017
Let op: dit mag maximaal zeven maanden in totaal beslaan.	
Beoogde tussenproducten	PVA / interviews / analyse
Producten ter beschikking	ten overname
Geheimhoudingsplicht (bijv. privacy)	ja

OVERIGE AFSPRAKEN / CONDITIES:

Het onderzoeksplan is gelezen en geaccordeerd door de opdrachtgever.

Overige afspraken en condities, indien van toepassing, *kunnen* gemaakt worden door opdrachtgever en studenten met betrekking tot onder meer:

- de te leveren aantallen eindrapporten (en de mogelijke extra kosten daarvan) en daarmee samenhangende extra inspanningen, zoals een handzame samenvatting van de rapportage en/of persbericht;
- de presentatie van de onderzoeksresultaten;
- het copyright/auteursrecht. (In de vorm van een zinsnede als: "Het auteursrecht van de eindrapportage / eindproduct berust bij");
- het al dan niet hebben van publicatierecht van een rapport voor Academie M&M dan wel de betrokken organisatie (sluit direct aan bij voorgaande punt);
- het al dan niet gemeenschappelijk dragen van de kosten van een (mogelijke) publicatie;
- door de opdrachtgever te leveren inspanningen m.b.t. bijvoorbeeld het aanleveren van materiaal en informatie of te regelen voorzieningen ten behoeve van het onderzoek;
- afspraken m.b.t. de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van het onderzoek vanuit AMM. Dat is formeel de manager onderwijsuitvoering, die de verantwoordelijkheid delegeert aan de onderzoeksbegeleider;
- investerings- en betalingscondities: de naar verwachting vereiste financiële investering van de opdrachtgever (en eventuele bijdrage van de opdrachtnemer in de kosten), afspraken over mogelijk meerwerk en over betalingstermijnen/deelfacturen.

VOOR AKKOORD

- Handtekening Eindverantwoordelijke Opleiding

- Handtekening Eindverantwoordelijke Instelling

- Handtekening Student(en)

Datum en Plaats
Evt. Bijlagen

22/3/2017

Bijlage 2 Evaluatieformulier opdrachtgever

Academie Mens en Maatschappij

EVALUATIE ONDERZOEKSOPDRACHT	
STUDENTGEGEVENS	
Naam	Kaneesha Visscher & Irem Dogan
Onderwerp bacheloronderzoek	Het onderzoek heeft tot doel inzicht over lange termijndoelen bij leerlingen uit het tweede leerjaar van Innova om een toekomstbeeld te vormen.
Opleiding	Sociaal Pedagogische Hulpverlening
GEGEVENS INSTELLING/ORGANISATIE	
Naam organisatie + afdeling	Het Stedelijk Lyceum Innova
Onderzoeksbegeleider	Wilma ter Riet
Adres	Hofstedeweg 185
Postcode/woonplaats	7535 CV Enschede
Telefoonnummer	053 482 1260
Email	wtriet@hetstedelijklyceum.nl
Datum	01-06-2017

Hieronder kunt u aangeven wat uw mening is over het bacheloronderzoek.

1. Graag uw mening over het product dat het bacheloronderzoek heeft opgeleverd (aankruisen wat van toepassing is):

	Onvoldoende	Voldoende	Ruim	Goed
--	-------------	-----------	------	------

			voldoende	
Inhoud (duidelijk, juiste weergave van feiten, voldoende diepgang etc.)			x	
Argumentatie (m.n. conclusies en aanbevelingen)		x		
Bereiken van de afgesproken doelen			x	
Bruikbaarheid voor de organisatie			x	
Heeft u aanvullende opmerkingen over de opdracht? (bijvoorbeeld welke nieuwe gezichtspunten heeft het opgeleverd) Vermeld ze dan hieronder:				
Wij hebben kunnen zien dat de lessen die aangeboden worden en de vorm van coaching bij korte en lange termijn doelen van de leerlingen goed werkt. De studenten die dit onderzoek hebben gedaan zullen we in de toekomst opnieuw uitnodigen om te presenteren tijdens een vergadering. De aanbevelingen die zijn gedaan door de studenten zullen we in acht nemen. Het lijkt ons ook een goed idee om dit onderzoek te laten doen op een andere school en de uitkomsten te vergelijken.				

2. Graag uw mening over de wijze waarop het bacheloronderzoek tot stand is gekomen:

	Onvoldoende	Voldoende	Ruim voldoende	Goed
Samenwerking tussen studenten (o.a. taakverdeling)				x
Samenwerking studenten vs. organisatie			x	

Zelfstandigheid studenten				x
Effectiviteit van werken van studenten				x
Omgaan met afspraken/planning			x	
Communicatie van studenten				x
Afronding van de opdracht door studenten				x
Heeft u aanvullende opmerkingen over de wijze waarop de opdracht tot stand is gekomen? (bijvoorbeeld individuele inbreng in geval van groepen / de mate, waarin de uitvoering binnen de organisatie heeft plaatsgevonden, etc).				
De opdracht is goed uitgevoerd door de studenten. De studenten hebben goed gecommuniceerd met de school. Wij wisten alle stappen die de studenten zouden zetten. Het kwam wel eens voor dat ze afweken van de planning, maar ook dit werd goed gecommuniceerd naar mij toe.				

Bedankt voor het invullen!

Bijlage 3 Interviewguide

Praktische deelvragen	Thema	Startvraag	Doorvragen
Hoe denken leerlingen over lange termijn doelen?	Termijn? Wat is lang?	Waar denk jij aan bij een lange termijn doel(LTD)?	Heb je er al eens eerder bij stil gestaan? Heb je voorbeelden van LTD?
	Is het belangrijk voor ze?	Hoe belangrijk vind jij een LTD?	Hoe heb je hier al bij stil gestaan? Wat maakt dat het wel/niet belangrijk is voor jou?
	Wordt het besproken?	Bespreek jij wel eens LTD's met bijv. ouders/vrienden?	Met wie heb je dit dan besproken? Hoe ging dat gesprek? Ben je hierdoor van gedachte veranderd? Vind je het belangrijk wat anderen van jouw doelen vinden?
Welke doelen hebben jongeren?	Motivatie	Vind je het belangrijk dat er een beloning tegenover je behaalde doel staat? Wat brengt het doel jou?	Hoe is jouw doel tot stand gekomen? Waarom wel/niet? Wat zou dat voor beloning moeten zijn? Heb je voorbeelden ? Vind je het belangrijk dat dit behaald wordt?
	Soort doel	Heb je opleiding LTD? Heb je Persoonlijke LTD Hoe stel je een doel? Waarom stel je dit doel?	Kun je daarvan een voorbeeld geven? Idem Is het één belangrijker voor jou op dit moment dan het ander? Wat is belangrijk hierbij? Wat neem je hierin mee?
	Prioriteiten	Ga je andere prioriteiten stellen wanneer je een doel hebt gesteld?	Waarom wel/niet? Hoe doe je dit dan? Kun je een voorbeeld geven?
Welke factoren beïnvloeden	Invloeden buitenaf	Wat heeft gemaakt dat jij een doel hebt gesteld?	Wat heeft jou hierbij beïnvloed? Wat vinden jouw ouders van jouw

de lange termijn doelen?		Op welke manier laat jij het nieuws jouw doelen beïnvloeden? Wat gebeurt er met jou en jouw doelen wanneer je slecht nieuws hoort/ziet? (denk aan oorlog bijvoorbeeld)	doelen? Wat vinden je vrienden van je LTD? Hoe reageer jij daar dan op? Zijn zij belangrijk in jouw beslissingen? - Stel je doelen bij? Hoe dan? Durf je verder te kijken dan de middelbare school? Hoe dan?
	Behalen doel	Wanneer heb jij een doel behaald? Wat zorgt ervoor dat jij tevreden bent met het resultaat? Welke stappen zet je om het doel te behalen? Wat heb je (al) overwonnen tijdens het belopen van je doel?(Angsten? Obstakels?) Heb je je doel (al) aan moeten passen?	Kun je daarvan een voorbeeld geven? Vind je dat dan voldoende? Hoe bepaal jij dit dan? Kun je daar voorbeelden van geven? Hoe ziet dat er uit? Hoe heb je dit gedaan? Hoe ziet dat er uit? Wat maakt dat je je doel aan hebt moeten passen?

Bijlage 4 Labels

Hoofd label	Sub label	Citaat
Lange termijn doel	Beroep	'Dan zou ik zeggen, ja ik weet het niet precies, maar ik zou zeggen een baan.' (res1) 'Euhmm, wat ik later wil worden of waar ik wil wonen' (res3) 'Nee ik wil iets met sport in het leger' (res4) 'Ja, wel; ik weet wel wat ik wil worden in de sport' (res5) 'Een echte baan alleen als ik pas mijn studie afgerond heb' (res7) 'Ik wil graag de kant van ICT op' (res7) 'Ik weet niet precies wat ik wil worden, maar ik wil wel richting de sport' (res8) 'Ik wilde eerst automonteur worden, maar ik weet eigenlijk niet meer zeker of ik dat wel wil' (res9) 'Ik wil juf worden' (res10) 'Uhm, dierenartsassistent' (res12)
	Wonen	'Euhmm, wat ik later wil worden of waar ik wil wonen' (res3)
	Tijdsbestek	'Euhm, 10 tot 15 jaar' (res3) '10 weken, zoiets' (res4) 'Ik denk misschien drie maanden. Ik weet het niet precies' (res8) 'Een half jaartje denk ik' (res9) 'Ik denk wel een jaar' (res11) 'Uhm, dat je lang, lang. Ja, een periode' (res12)
	Doel	'Dat je een doel hebt, waar je euh, lang naar toe werkt' (res4) 'Dat is zeg maar, je wilt iets doen, en dan moet je gaan plannen, dat je iets voor van een bepaald stuk tot een ander stuk gaat doen.' (res5) 'Een doel die je over een lange tijd wil halen' (res6) 'Een doel voor in de toekomst, zeg maar' (res7)

		'Misschien wat je wil bereiken' (res8) 'Best wel belangrijk, want als je het niet haalt heb je geen werk' (res9) 'Ja, soort van doel dat je uiteindelijk wil gaan bereiken' (res11)
	Materialen	'Ik wil sowieso een mooie auto' (res4) 'Gewoon een mooi huis, mooi leven. Dat je geen last ergens van hebt en dat je je geen zorgen hoeft te maken over geld' (res7)
Welke doelen?	Baan	'Stewardess worden' (res1) 'Euhm, iets als schrijver of zoiets' (res3) 'Ik zou wel in een bejaardentehuis of op een peuterspeelzaal willen werken of in een dierentuin of een architect worden' (res6) 'Ik euh, wil later graag in een mooi huis wonen. Ja ik weet 't niet eigenlijk, en een goede baan.' (res6) 'Nog niet helemaal, maar ik denk een eigen bedrijf' (res13) 'Ja, zeg maar. Ik denk heel erg aan wat ik wil worden en dan zeg maar, dan kijk ik ook heel vaak naar de opleiding enzo. Dus, mijn doel is om dat te behalen' (res14)
	Woonplek	'Ik zou later graag in Frankrijk gaan wonen' (res3) 'Ik euh, wil later graag in een mooi huis wonen. Ja ik weet 't niet eigenlijk, en een goede baan.' (res6)
	Hoe tot stand	'Nee, ik ben ik heb de baan stewardess. Toen ik jong was en dan zag ik soms een stewardess en ja dat vond ik gewoon heel erg leuk. En toen dacht ik ik wil best wel stewardess worden.' (res1) 'Ik ben fanfiction aan 't schrijven, en vanuit daar eigenlijk' (res3) 'Sport is iets wat ik elke dag doe en ook leuk vind, en het leger vind ik ook wel leuk. Omdat je met het leger veel meer kanten op kunt' (res4) 'Ik was vroeger helemaal geobsedeerd door dieren. Ik had alles van dieren. Ik was geen kind die met auto's speelde ofzo' (Res6)

		'Nou, alleen, zeg maar we moesten dus stage lopen en toen had ik het tegen mijn ouders van ja ik vind het eigenlijk best wel leuk. Ik wil dat later wel worden. En toen was er ook zo'n avond dat je aan ouderen kon vragen enzo' (res10) 'Ik had geholpen bij een kleuterklas en dat vond ik wel leuk' (res11)
	Leerdoel	'(over nee-zeggen) Ja dat lukt me eigenlijk nooit, dus ik vind het dan wel lastig om prioriteiten te stellen en die te volgen' (res6)
	Opleidingsdoel	'Ja, ik wilde wel richting techniek gaan' (res9) 'Voor dit jaar wil ik nog HAVO proberen te halen' (res11) 'Ik wil mijn diploma halen' (res13) 'Uhm, leren en goede cijfers halen en mijn werk maken' (res13) 'Ja, ik vind het wel belangrijk want als je de opleiding niet haalt dan kun je dat niet zomaar worden' (res14)
Beïnvloedende factoren	Kennis	'Als je misschien hoort dat het misschien om de week ofzo iets is gebeurd bij een vliegveld, of wat dan ook dat je dan toch denkt. Misschien toch niet qua gevaarlijkheid, dus niet zo van dat het niet echt dat je er zelf ook slachtoffer van kan worden. En mijn moeder die heeft een vriendin die is stewardess; en van haar krijg ik soms ook wel informatie erover. Ze zei wel als stewardess heb je soms ook echt wel momenten, de eerste weken bijvoorbeeld zei ze met turbulentie denk je elke keer dat je gaat neerstorten. Maar ze zei eigenlijk dat je moet proberen om je angsten je niet te laten beïnvloeden.' (res1)
	Vader	'Met m'n vader.' (res3) 'Nou eerst wilde ik in een restaurant gaan werken en toen ging mijn vader er over vertellen en toen dacht ik ja, nee dat vind ik toch niet zo leuk.' (res3) 'Mijn vader zei: 'ja, daar verdienen je ook niet echt veel aan. Je bent elke dag weg' (res9)
	Vrienden	'Een paar vrienden van mij vroegen of ik ook fanfiction wilde schrijven, dus toen ben ik dat ook gaan doen' (res3) 'Ja, soms wel. Ligt eraan, als diegene da nook die richting op gaat dan kun je ook mening uitwisselen van wat diegene wilt en wat jij wilt' (res5) 'In de vriendengroep hadden we het erover wat we wilden doen en ik zat al een paar dagen erover na te

		denken of ik echt automonteur wilde worden of de sport in. En omdat ik al 10 jaar lang sport en omdat het bij mijn in mijn familie ook zit, wilde ik dat gewoon graag.’ (res5) ‘Goed. Ze hebben niet echt commentaar daarop gegeven. We hebben tegen elkaar gezegd wat we willen worden’ (res7)
	Nieuws	‘Ik kijk eigenlijk niet naar het nieuws’ (res3) ‘Euhm, ja dat is eigenlijk wel bewust’ (res3) ‘Euh, ja. Als ik er naar kijk beïnvloedt dit mij wel’ (res3) ‘Je weet wat je gaat doen, je weet sowieso dat je uitgezonden kan worden in het leger. Je hebt ervoor gekozen daar moet je dan mee leven.’ (res4) ‘Niet echt... maar als je denkt het komt steeds dichterbij in de buurt dan ga je er wel over nadenken.’ (res5) ‘Meestal ga ik er dan zelf over nadenken; hoe kan dat dan gebeuren en waarom? En op school hebben we het er ook soms over. Dan ben je er met de klas over bezig.’ (res5) ‘Nee niet echt, sommige dingen ben ik wel bang voor met al die aanslagen en vliegtuig rampen. Maar dat hoort erbij denk ik. Maar ik laat me er niet zozeer door beïnvloeden’ (res6) ‘Soms word ik er wel een beetje bang van.’ (res6) ‘Nee, 3 dagen na de aanslagen zat ik op het zelfde strand, haha. Eigenlijk moet je er niet zo bij nadenken’ (res6) ‘Nou, ik wil dat heel graag worden. Toen moest ik een LTD bedenken en dat was dat’ (res7) ‘Niet echt, want het is gewoon landelijk’ (res8) ‘Dat weet ik niet echt, maar ik maak me er ook niet druk om’ (res8) ‘Alleen als, zeg maar, het dichterbij in de buurt komt zeg maar van Enschede. Ja, dan ga ik wel denken van daar ga ik niet heen, want daar kan het weer gebeuren’ (res9) ‘Oh, ja. Vorig jaar had ik wel zo, dat ze zeiden dat ze in Rotterdam waren. Toen durfde ik gewoon niet mijn huis uit te gaan, echt niet. Maar nu, ja, het gebeurt toch onverwachts. Je kan het niet ontlopen. Het gebeurt wel’ (res10) ‘Nee, het kan ook zijn dat je thuiszit en het alsnog meemaakt’ (res10) ‘Ja, ik houd me er niet echt mee bezig’ (res11)

		'Mijn doelen, dat heeft niet veel te maken met mijn doelen. Nee, ik laat me eigenlijk niet beïnvloeden' (res12) 'Nee' (res13)
	Obstakels	'(obstakel pesten) Nou gewoon ik kreeg de eerste weken kreeg ik nog een beetje hulp van iemand van school en verder had ik ook nog een paar weken gehad dat ik na school elke keer een half uurtje bleef praten met mijn leraar. En omdat het gepest was gestopt was mijn onzekerheid ook weggegaan enzo.' (res1) 'Euhm, weet ik niet. Misschien het geld probleem maar dan zoek ik dus een andere baan erbij' (res3) 'Ik kan mij makkelijk over aanslagen etc. heen zetten' (res4) 'Nee, ik heb met diegene waar ik automonteur wilde worden wel een beetje woorden gehad. Maar dat is mijn keuze en niet zijn keuze.' (res5) 'Euh, ja het laatste jaar concentreer ik me wel beter. Ik denk dat ik in de vakantie een knop om heb gezet.' (res6) 'Ik laat me niet beïnvloeden door het nieuws. Ik weet wat ik wil worden en daar ga ik gewoon voor' (res7) 'Oh, ja. Ik heb wel beetje, ik word er wel naar van bij bloed en zo. Daar wil ik nog wel aan werken, want anders kom ik niet ver. Maar dat is al wel een beetje weg, denk ik' (res12)
	Beloning	'Nee.' (res1) 'Euh, niet heel belangrijk' (res3) 'Nee. Is meer voor mezelf zeg maar' (res4) 'Nee. Het is iets voor mijzelf' (res5) 'Niet zozeer. Als ik maar zelf weet dat ik het goed doe.' (res6) 'Beloning? Het is niet heel belangrijk, maar ik zou het wel fijn vinden' (res7) 'Geld' (res7) 'Dan ben ik echt heel gelukkig, want daar heb ik voor gewerkt' (res7) 'Nee, dat maakt me niet zo veel uit. Het zou wel leuk zijn, maar het maakt me niet uit' (res8)

Met opmaak: Nederlands (standaard)

		‘Als ik zeg maar een auto had gemaakt, dat ik daar geld voor kreeg en dat vind ik dan wel een beloning’ (res9) ‘Ja, ik denk dat je al iets hebt gehaald dan is dat een soort beloning’ (res11) ‘Ja, dat je een baan kan krijgen en dat je dat kan doen als je dat leuk vindt’ (res11)
	Familie	‘In de vriendengroep hadden we het erover wat we wilden doen en ik zat al een paar dagen erover na te denken of ik echt automonteur wilde worden of de sport in. En omdat ik al 10 jaar lang sport en omdat het bij mijn in mijn familie ook zit, wilde ik dat gewoon graag.’ (res5)
	Moeder	‘Nee. Alleen mijn moeder, want euh ik wilde eerst iets met dieren of architect. Architect wist ik dat dat niet zou lukken, en met dieren; mijn moeder zei van, mijn moeder werkte eerder altijd in een bejaardentehuis, en ik kan heel goed met kleine kinderen, want ik heb heel veel kleine neefjes en nichtjes. Daar speel ik heel vaak mee. En met oudere mensen leuke activiteiten doen, vind ik ook leuk’ (res6) ‘Eigenlijk uit mijzelf, maar ook wel over gepraat met mijn moeder. Want die is belangrijk voor mij, mijn hele familie eigenlijk’ (res6) ‘Nou, dat was toen in de week van de realgame. Toen moesten we het erover hebben en dat ging wel goed. Ik heb gezegd wat ik wil worden en toen heeft mijn moeder daar commentaar op gegeven. Toen hebben we lang gepraat erover’ (res7) ‘Want je wilde iets als winkelier doen, dus een winkel beginnen en toen heb je dat bijgesteld’ (res7)
	Ouders	‘Nou ja, met mijn ouders heb ik er wel eens over gehad. Ook over welke sector en dat soort dingen’ (res8) ‘Jawel, ze hebben wel geholpen’ (res8) ‘Wel goed, zeg maar. Over mijn sector ging ik met mijn ouders praten en dan kijken wat het beste was voor mij. Ze gingen me daarin helpen’ (res8) ‘Nee, niet echt. Ik heb wel eens zeg maar toen met de realgame wel eens thuis met mijn ouders gepraat over wat ik zou willen worden, maar verder ook niet’ (res9) ‘Wel goed. Ja, mijn ouders hadden wel een beetje verteld: ‘met jouw niveau kun je zeg maar dat en dat doen.’ Want ik wilde eerst, toen ik acht en negen was, vrachtwagenchauffeur worden’ (res9) ‘Ja, zij zijn heel erg vrij. Ik denk dat ze denken: ‘Je bent

		vrij'. Dus ik denk dat ze het gewoon goed vinden' (res12) 'Die vinden het wel leuk. Ja, ze begrijpen het ook wel. Ze weten wel dat ik biologie heel interessant vind enzo' (res12)
	Beïnvloed	'Ja, want ik wilde eerste richting zorg en welzijn. Nu kan ik alles kanten op, want ik heb de vakken gekozen die je voor andere sectoren ook nodig hebt' (res8) 'Aan de ene kant wel en aan de andere kant niet, want het is voor mezelf' (res8) 'Nee, dat niet echt. Ik zou het nog steeds wel willen worden, alleen ik wil ook niet zeg maar later als ik zeg maar een vrouw heb, en dat je dan zeg maar twee maanden weg bent en dan een week thuis en dan weer twee maanden weg willen' (res9)

Bijlage 5 Beoordelingsformulier

Beoordelingsformulier T.AMM.37555 Bachelorrapport

Naam student	<u>Irem & Kaneesha</u>				
Studentnummer	<u>329279 & 2426806</u>				
Datum	<u>13-07-2017</u>				
1 ^e Beoordelaar	<u>H. Hendriks</u>				
2 ^{de} Beoordelaar	<u>G. Flier</u>				
Beoordelingsvoorwaarden	Feedback				
Aangeleverd zijn: Modelovereenkomst onderzoeksopdracht (bijlage 1 handboek) Evaluatieformulier opdrachtgever (bijlage 2 handboek)	✓				
Ruwe data en instrument zijn gezien door de tweede beoordelaar tijdens het onderzoeksproces.	✓				
Format (omslag, titelpagina, voorwoord, samenvatting, inhoudsopgave, inleiding (met aanleiding, doelstelling, vraagstelling, leeswijzer), beschrijving onderzoeksmethode, resultaten, conclusies, aanbevelingen, discussie) is zakelijk, helder en volgens "Handleiding professioneel schrijven".	✓				
Er is gebruik gemaakt van juiste, relevante, actuele, buitenlandse, valide en betrouwbare bronnen en vermelding is correct volgens "Handleiding professioneel schrijven".	✓				
Het rapport is geschreven in de vorm van een lopend verhaal met een logische opbouw, welke met behulp van inleidingen en overgangszinnen wordt verhelderd.	✓				
Het rapport is geschreven in een correcte zakelijke schrijfstijl, de spelling is correct, grammatica is correct, formuleringen zijn correct (geen beschuldigingen, persoonlijke ontboezemingen, waardeoordelen, etc.)	✓				
Alle bijlagen zijn relevant, spaarzaam, maar wel voldoende aanwezig ten behoeve van de reproduceerbaarheid van het onderzoek.	✓				
Criteria	0	3	6	8	10
1. Het onderzoek is maatschappelijk relevant. Het onderzoek is bruikbaar en/ of vernieuwend voor de beroepspraktijk.	De maatschappelijke relevantie, bruikbaarheid en meerwaarde voor de praktijk worden niet beschreven of zijn niet aanwezig.	Het onderzoek heeft summiere maatschappelijke relevantie en meerwaarde voor de beroepspraktijk. Het onderzoek is weinig bruikbaar.	Het onderzoek draagt bij aan optimalisering van de methodiek en/of methode van de opdrachtgevende instelling.	Tevens draagt het onderzoek bij aan andere, gelijksoortige instellingen op grond van maatschappelijk relevante ontwikkelingen. Hierbij zijn theorieën kritisch met elkaar vergeleken en geïntegreerd met de onderzoeksresultaten.	Daarnaast draagt het onderzoek bij aan het evidence based handelen in de beroepspraktijk. Hierbij wordt gekomen tot nieuwe inzichten, kennis ten aanzien van innovatie van de beroepspraktijk en een visie van de onderzoeker.

Criteria	0	3	6	8	10
2. Het onderzoek heeft <i>diepgang</i> , er wordt relevante theorie gebruikt inclusief (buitenlandse) vaktijdschriftartikelen, waarbij een afweging wordt gemaakt over de bruikbaarheid ervan voor het onderzoek.	Er is geen diepgang te onderscheiden en gebruik gemaakt van literatuur.	Er is gebruik gemaakt van (weinig) verschillende bronnen waarbij de meerwaarde niet relevant en logisch is.	Er wordt theorie gebruikt, waarbij de meerwaarde hoofdzakelijk relevant en logisch is. Richtlijn: 15 bronnen, incl. 4 artikelen. Ook is er een beschrijving van een of meerdere relevante internationale methodieken, of internationale ontwikkelingen.	Daarnaast is de gebruikte theorie in de meeste paragrafen geïntegreerd in het rapport en in eigen woorden weergegeven. Richtlijn: 16-20 bronnen, incl. 4 artikelen. Ook is er een vergelijking beschreven tussen een of meerdere relevante nationale en internationale methodieken of nationale en internationale ontwikkelingen.	Daarnaast is de gebruikte literatuur geïntegreerd in het rapport en vergelijkend en in eigen woorden weergegeven. Richtlijn: 20 bronnen, incl. 5 artikelen. De betekenis van de vergelijking tussen een of meerdere relevante nationale en internationale methodieken of internationale ontwikkelingen voor de beroepspraktijk is beschreven.
3. De onderzoeksvraag is helder, komt voort uit de doelstelling; is haalbaar, afgebakend en precies. De gebruikte onderzoeksmethode is transparant en verantwoord.	De doelstelling, onderzoeksvraag en/of deelvragen de gebruikte onderzoeksmethode worden niet weergegeven.	De onderzoeksvraag, doelstelling en deelvragen zijn niet helder en komen niet logisch uit elkaar voort.	De onderzoeksvraag, doelstelling en deelvragen zijn voldoende helder en sluiten op elkaar aan. Interview/enquêtevragen zijn geformuleerd op basis van geoperationaliseerde theorie.	Daarnaast zijn de items duidelijk geformuleerd, komen logisch uit elkaar voort en zijn voor één interpretatie vatbaar.	Daarnaast is de onderzoeksmethode complex en/of er wordt gebruik gemaakt van passende onderzoeksmethoden waardoor triangulatie bereikt kan worden.
4. De resultaten zijn reproduceerbaar en transparant. Het analysekader is duidelijk (bijvoorbeeld SPSS, Kwalitan), dataverwerking en weergave van resultaten is correct.	Het analysekader en/of de dataverwerking worden niet weergegeven.	De data zijn niet systematisch, verifieerbaar en op basis van een geaccepteerde methode verzameld en verwerkt.	De data zijn plausibel. De weergave van de resultaten is correct, maar de resultaten hadden duidelijker weergegeven kunnen worden.	De data zijn op basis van een geaccepteerde methode verzameld en verwerkt. De data zijn controleerbaar, betrouwbaar en valide.	Daarnaast zijn de items toe te passen in een bredere context dan de opdrachtgevende instantie.
5. De conclusies en aanbevelingen geven antwoord op de vraagstelling en worden gekoppeld aan theorie.	De conclusie en aanbevelingen zijn niet beschreven.	Er wordt onvoldoende specifiek antwoord gegeven op de vraagstelling of het antwoord op de vraagstelling is niet logisch beredeneerd.	Er wordt antwoord gegeven op de vraagstelling en er is sprake van een minimale koppeling tussen resultaten en theorie.	Er wordt antwoord gegeven op de vraagstelling en er is een koppeling tussen resultaten en theorie. De inzichten zijn echter voorspelbaar en niet (geheel) vernieuwend te noemen.	Er is een duidelijke koppeling gemaakt tussen de resultaten en de theorie en hierdoor is tot vernieuwende inzichten gekomen die bruikbaar en toepasbaar zijn voor de verbetering/ innovatie van de beroepspraktijk.

Criteria	0	3	6	8	10					
6.De sterktes en zwaktes van het onderzoek zijn beschreven. Er is een discussie aanwezig. De discussie omvat het eigen professioneel standpunt over het onderzoeksonderwerp onderbouwd met argumenten. De discussie wordt gevoerd vanuit diverse perspectieven (denk aan diverse personen en/of micro-, meso- en/of macroniveau).	De sterktes en/of zwaktes van het onderzoek en/of de discussie zijn niet beschreven.	De sterktes en zwaktes van het onderzoek bevatten informatie die niet kloppend is. De discussie bevat informatie die niet kloppend is en/of is niet onderbouwd met argumenten.	Diverse sterktes en zwaktes van het onderzoek zijn beschreven. De discussie is aanwezig, bevat kloppende informatie welke onderbouwd is met argumenten, maar is weinig kritisch en vernieuwend en wordt belicht vanuit slechts één perspectief.	Daarnaast zijn diverse sterktes en zwaktes van het onderzoek en de mogelijke implicaties voor het onderzoek aangegeven. Daarnaast is de discussie vanuit diverse perspectieven beschreven en wordt het eigen professionele standpunt onderbouwd met argumenten. Nieuwe bronnen worden gebruikt om de discussie te onderbouwen.	Daarnaast staan voor vervolgonderzoek alternatieven beschreven om de zwaktes van dit onderzoek in de toekomst te voorkomen. Daarnaast is er sprake van oordeelsvorming van de onderzoeker(s) waarbij kennis en inzicht naar voren komt en (leer)vaardigheden duidelijk worden in een eigen professioneel standpunt.					
Totaal aantal behaalde punten (max. 6 x 10 = 60) =										
Cijfer	6									
Feedback op totaalproduct										
Cesuur bepalen eindcijfer:										
Er dient aan de voorwaardelijke vormcriteria voldaan te zijn. Indien dit niet het geval is wordt de toets in Bison beoordeeld met het cijfer 1. Om een voldoende (= 6) te krijgen, moeten minimaal 34 punten worden behaald. Het cijfer wordt bepaald door de afzonderlijke punten op elk criterium op te tellen en het puntentotaal af te lezen in de onderstaande tabel.										
Cijfer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Max. 60 Punten	0-9	10-15	16-21	22-27	28-33	34-40	41-46	47-52	53-57	58-60